

ПОВОД

YEAR 17
ГОДИНА 17

OCTOBER 2026
ОКТОМВРИ 2026

ELECTRONIC VERSION No. 79
ЕЛЕКТРОНСКА ВЕРЗИЈА Бр. 79

ISSN 0812-9401

Remember My Words

ПОМНЕТЕ МЕ
ПО МОЕТО

OLIVERA
JOVANOVSKA

ОЛИВЕРА
ЈОВАНОВСКА

ПОВОД

Списание за литература, култура, историја и општествени прашања

Издава Македонското литературно друштво „Григор Прличев“
Редакција: Душан Ристевски-Македон (Главен и одговорен уредник), Иван Трпоски, Мена Ристевска
Соработници: Виктор Бивел (Сиднеј), Гордана Димовска (Мелбурн), Ристо Стефов (Канада), Фиданка Танаскова, Александар Донски и Славе Николовски Катин (Македонија)
Технички уредник/Дизајнер: Александар Донски

Адреса: P.O. Box 227 Rockdale NSW 2216 – Australia
e-mail: povod@macedon.com;
dushan@macedon.com
Македонска Библиотека „Григор Прличев“
5 Belmore Street Arncliffe NSW 2205 – Australia

Издавањето на списанието е помогнато од Bayside Council - HJB

Насловна страница:
Корица од „Помнете ме по моето“ од Оливера Јовановска

Забелешка: Мислењето, коментарите и текстовите објавени на страниците на ова списание се на потпишаните автори и не секогаш го одразуваат мислењето на уредништвото.

СОДРЖИНА

Профил
Промоции
Од дијаспората
Промоции
Вести од Македонија
Јазик
Историја
Еден поет. Една песна

3
13
23
29
39
48
50
59
Profile
Promotions
News from diaspora
Promotions
News from Macedonia
Language
History
One poet, one poem

POVOD

Periodical for Literature, Culture, History and Community Affairs

Published by the Macedonian Literary Association “Grigor Prlichev”
Editorial Board: Dushan Ristevski-Macedon (Editor in Chief), Ivan Trposki, Mena Ristevska
Contributors: Victor Bivel (Sydney), Gordana Dimovska (Melbourne), Risto Stefov (Canada), Fidanka Tanaskova, Aleksandar Donski and Slave Nikolovski Katin (Macedonia)
Technical editor/Artwork by: Aleksandar Donski

Address: P.O. Box 227 Rockdale NSW 2216 – Australia
e-mail: povod@macedon.com;
dushan@macedon.com
Macedonian Community Library “Grigor Prlichev”
5 Belmore Street Arncliffe NSW 2205 – Australia

Publication assisted by Bayside Council - NSW

On the front cover:
Front cover of “Remember me for what is mine” by Olivera Jovanovska

Note: The authors are responsible for their published texts and may not always reflect the thoughts and opinions of the Editorial Board.

CONTENTS

3
13
23
29
39
48
50
59
Profile
Promotions
News from diaspora
Promotions
News from Macedonia
Language
History
One poet, one poem

ОСМА СТИХОЗБИРКА НА ПЛОДНАТА АВТОРКА ОЛИВЕРА ЈОВАНОВСКА „ПОМНЕТЕ МЕ ПО МОЕТО“

„Помнете ме по моето“ е новата стихозбирка на авторката Оливера Јовановска која беше промовирана во Домот на културата „Кочо Рацин“ КО-РА. Ова е осмо дело на авторката Јовановска, македонски творец која долги години гради мостови на пишаниот збор помеѓу татковината и туѓината односно Австралија. Покрај веќе споменатото дело, таа ги има напишано стихозбирките „Неостварена љубов“, „Магични љубовни зборови“, „Одмрзнати чувства“, „Слушни го срцето“, „Време безвремени“, „Секојдневниот ореол“, ко-автор на поезијата „Аманети за Битолчани“, како и збирка поезија „Примабалерина“, посветена на дете со аутизам. Пишува и хаику поезија насловена „Бисерно клопче“, потоа збирката раскази за деца „Чувај го детето во себе“, а потписник е и на романот „Лавиринт на вистината“.

Модератор на промоцијата беше Елеонора Николовска додека промотор и рецензент професорката Солзица Поповска која покрај тоа што ни ја претстави биографијата на авторката Оливера Јовановска, таа прочита и дел од рецензијата.

„Нејзината осма по ред стихозбирка „Помнете ме по моето“, составена е од три дела во кои се поместени тематски различни песни. Во првиот дел тие се патриотски и печалбарски, во вториот дел се песните посветени на разни аспекти на суштината на животот, а во третиот се љубовните“, вели Поповска.

Потоа таа во рецензијата опширно ги толкува сите три дела. Првиот е насловен „Беспомошно битие на распетие копнеж за Македонија“, дел кој содржи песни инспирирани од печалбарскиот копнеж по татковината.

„Провева мотивот на покајанието на лирскиот јунак што одбрал да замине, на места се навестува избрзаната одлука како причина за напуштање на родното огниште, а на места неизбежноста од заминување, но во сите присутно е каењето независно дали животот во туѓина бил раскошен или аргатски тежок“, додава рецензентката Поповска.

Вториот дел „Лазур не постои за аморфни форми на животот“, како што вели рецензентката, се состои од песни со кои се загатнуваат одредени аспекти на суштината на животот, па пристапот е на места и филозофски. Самиот наслов на оваа тема песни е метафизичко филозофски. Лазурот од дамнина се сметал за симбол на мудроста и спознанието за минливоста на материјалното, а поттикнува да се разбере смислата на животот. Бојата на каменот, пак ги буди емоциите и вербата кај човекот.

Насловот на третиот дел од збирката „Љубовта е чекмеце на чувства, бучкуруш во душа“, пак ни открива дека претсавува сплет од љубовни стихови посветени најчесто на несреќна, неостварена, невозвратена или прекината љубов. Она што овој дел од збирката го прави посебен се автентичните доживувања, искрениот тон и топлите емоции кои се разливаат од стиховите. На крајот од излагањето промоторката и рецензентка Солзица Поповска се осврнува на вредностите на поезијата на Оливера Јовановска, при тоа истакнувајќи ги искреноста на погледите на животот, на емоциите, оригиналните метафори и епитети.

„Според укажувањата на поетесата со користењето на архаизмите, турцизмите и дијалектните изрази, таа се обидува да ги сочува од заборавот. Воедно, тие се како бесценети скапоцени камења кои сведочат за постоењето на македонскиот јазик уште од дамнина. Особен придонес во оваа насока е малиот толковник на крајот од збирката во кои има околу двесте архаизми, стари македонски зборови, турцизми и по некој француски збор или србизам што авторката ги слушала како се користат колоквијално,“ заврши рецензентката Поповска.

На крајот се обрати и самата авторка Оливера Јовановска која прво се заблагодари за присуството на сите почитувачи на нејзиниот пишан збор, а потоа имаше едно многу емотивно обраќање.

„Во оваа стихозбирка се проткаени љубовта и тагата. Најмногу преовладува љубовна тема, љубов за се што е создадено од Бога. Љубовта кон родниот крај се проткаени како црвено-црна мартинка низ стиховите-колку боли срцето кога се пишуваат родољубиви стихови за татковината. Далечината од родната земја не се мери со километри, таа се мери со љубовта што се носи во срцето. Исто се прашувам како може една поетеса во неколку стихови да ја опише љубовта кон сопругот или кон својата рожба. Зар има ли зборови? Има ли начин да се искажат чувствата кога срцето на една мајка е искршено на илјадници парчиња затоа што рожбата е распрскана низ светот? Срцето има два дела, но дали се дели на два дела. Преку поезијата „Ркулци во туѓина, ја споделувам мојата болка и тага за моите синови кои живеат далеку од оваа земја,“ кажа авторката Јовановска со солзи во очите.

На крајот само одговори на прашањата кои често пати и ги поставуваат.

Како се снајде во родената земја? Дали тагата е скротена? Дали остануваш овде засекогаш или повторно ќе се вратиш во туѓина? Дали подготвуваш нови дела?

Таа рече: „Тешко е да се одговори на овие прашања, затоа што боли прашањето како се снајде во родната земја. Па, нели, оваа земја Македонија е

мајка на сите нас, родени овде, а не треба ние да се снаоѓаме во сопствената татковина, туку како народ треба да се поткрепуваме за да нема миграции. Човекот кој земал куфер в рака со цел да се исели од оваа земја за подобар живот – тој во туѓина ќе биде доселеник, а во својата земја ќе биде дома вратен. Ветена земја не постои. На прашањето дали ќе останам засекогаш во Македонија како можам да одговорам со **да** или **не** кога четири децении живеел надвор од Македонија. Во туѓина засадил р кулци. Таму ми помина младоста. Сега сум тука-ниту ваму, ниту таму,,.

Но, Оливера и понатаму твори. Набргу ќе ја објави следната стихозбирка, а подготвува и роман „Животот е рингишпил,,.

Промоцијата беше збогатена и со музичка програма и читање поезија од промовираната книга. Со музички точки настапија Љупчо Јовановски Бубе со песните „На мајка ми,, и „Животот е свеќа,, и младиот Алексеј Лазароски кој ја изведе песната „Манасторот кани,,. На сите три песни автор на текстовите е Оливера Јовановска. Дел од поезијата прочитаа Бисера Глигорова и Христиан Ангел Јовановски.

'РКУЛЦИ ВО ТУЃИНА

Дали местото каде што мина пола век
Може да е подраго од лулката каде што се роди?

Дали исто Сонце грее таму и тука,
Или тука и таму?
Не џабе се рекло
„Кога ќе се подмести каменот, лежиште нема“.

Многу години минаа во туѓа земја
Но, дали таа беше туѓа каде поминав пола век?
Или оваа каде што се родив
Но 'ркулци не пуштив?

Мајка роди четири сина, Арслани
Во туѓа земја пораснати,
Наместо Македонци Прекарот им е Скипи - Кенгури.

Знаат дека нивните корени
Потекнуваат од Александар Македонски,
Го зборуваат дури и македонскиот јазик
Но, пупки пуштија во туѓина.

Срце два дела има,
Но дали се дели на два дела?
Која е нивната татковина?
Македонија или Австралија.

Што вина тие сторија,
Јабана да им биде своина.

**„ПОМЕЃУ ДВАТА СВЕТА НА
АМОРФНИТЕ ФОРМИ И ВИСТИНАТА“
ЗА СТИХОЗБИРКАТА „ПОМНЕТЕ МЕ ПО МОЕТО“
ОД АВТОРКАТА ОЛИВЕРА ЈОВАНОВСКА**

Оливера Јовановска е родена во Битола, Република Македонија. Нејзиниот талент за пишување поезија е откриен многу рано во нејзиното детство уште во основното училиште во Битола. Се школувала во земјава и странство. Од 1985 година има две татковини Австралија и Македонија. Затоа нејзината проза и стихови се проткаени со нишките на древните македонски адети, поговорки и се симбиоза со архаизмите.

Нејзината осма по ред стихозбирка *Помнете ме по моето* составена е од три дела во кои се поместени тематски различни песни. Во првиот дел тие се печалбарски и патриотски, во вториот дел се песните посветени на разни аспекти на суштината на животот, а во третиот се љубовните.

Првиот дел од збирката насловен како „Беспомошно битие на распетие копнеж за Македонија“ содржи песни инспирирани од печалбарскиот копнеж по татковината. Провева мотивот на покајанието на лирскиот јунак што одбрал да замине, на места се навестува избрзаната одлука како причина за напуштање на родното огниште („Калауз на судбината“), а на места неизбежноста од заминување, но во сите е присутно каењето, независно дали животот во туѓина бил раскошен или аргатски тежок!

Во првата песна од овој дел, „Калауз на судбината“ причината за заминувањето како да е судбински одредена. Не можејќи да си ја објасни избрзаната одлука за заминување во туѓина како девојче, кое очигледно наишло на некаква мака („зортот ме навјаса од млади години“), па како прво

решение ѝ се видело бегството во странство каде што си замислувало дека ја чека еден поубав живот, лирскиот јунак вината ѝ ја префрла на судбината, на трите наречници, на добрите самовили!

Песната е поделена на три значенски целини, зашто секоја од трите строфи се однесува на последователни дејства и емоции како резултат на заминувањето: во првата се открива **одлуката** да се заmine како резултат на маки наметнати од судбината, втората го подвлекува **каењето** што заминувањето се реализирало и жал што не се вмешала некоја повисока сила, па да ја спречила во тоа („како нога не скршив“), но и сознанието дека немало можност за враќање назад (пак судбински фактор), а третата е горката животна **поука** што лирскиот јунак ја добил, дека спас во туѓина не треба да се бара, па каејќи се што го оставил домашното огниште, одново бара одговор во играта на судбината (најверојатно за да се утеши себеси дека заминувањето било неминовно, но, што е сосема човечки, да има и кого да обвини!)

Во оваа песна преовладуваат турцизми и архаизми, и рими од видот аа,бб,вв итн. И структурата и тонот имаат тенденција да потсетат на македонска народна песна која од една страна има едноставна, предвидлива рима, а од друга длабоки емоции преточени преку речникот полн архаизми кој нè враќа во времето на почетокот на печалбарството кон крајот на XIX и почетокот на XX век.

Во песната „Не бев родена“, правејќи директна паралела со Ленка од Рацин, поетесата ја потенцира безмилосноста на судбината која ја натерала по потешкиот пат да сфати за што е, а за што не е родена. Препознавајќи ја сепак главната причина за сопствените страдања во сопствените наивни, незрели одлуки, лирскиот јунак на крајот ја осознава својата вистинска животна смисла: „Со благослов Божји да живеам/ на имоти и на злато да не лакомам/ на огниште дедово дома да се вратам.“

Во „Артист без диплома“ како да е дадена скица на типичен печалбар нацртана врз сопственото искуство на авторката. Притиснат од фактот дека е фатен во сопствена стапица од која не може да побегне поради желбата за материјално богатство, печалбарот останува во туѓиот свет да глуми дека е среќен, но глумата е невешта и го открива неговото не припаѓање во тој туѓински свет.

Во „Анатема на животот“ , „Копнеж“, „Наџинџана надеж“ и „На распетие“ нагласен е копнежот по минатото, но и за една иднина која ќе биде доживеана и живеена во родниот крај. Чувствувајќи се како битие распнато во сегашноста, меѓу минатото и иднината по кои копнее, поетесата сфаќа дека таа не е ништо посебно загадочно („не сум загатка/или фуснота на непознат збор“), туку измачена душа која копнее по татковината.

Мотивот на опустошениот крај на дедовците и прадедовците главно поради заминување на младите на печалба, се потенцира во песните „Душа чакмосана“, „Живи костури“ и „Сплетен котелец на копнежот“. Лирскиот јунак

се враќа да го посети дедовото огниште, очекувајќи живост, веселост и сцени од секојдневниот селски живот, но наместо: „џагор од деца и глутница од кучиња“, надлетување на црни чавки, како кобно претскажување за сликите кои следат: „Отровен бршлен насекаде царува/скелет до скелет куќи напуштени“, „...занемеа колевките/на гурбет ги испрати мажите/во црнина ги зави мајките и младите невести, замреа свадбите на сретсело.../пандемија на гурбет ги сотре селата/амбис владее насекаде“.

Песната „Ркулци в туѓина“ говори за еден реален, но многу болен феномен: расколот на чувствата на родителите за припаѓање на нивното поколение родено во туѓина: децата на гурбетчиите, родени во странство, не можат дедовиот крај да го доживеат како татковина, а со тоа како да им е одземена можноста да го споделуваат истото чувство за припадност со родителите, и на тој начин родителите и децата стануваат речиси странци!

Во првиот дел од збирката се наоѓаат и две песни кои Оливера Јовановска ги посветува на родениот град, Битола. Во „Последниот троскот на пајтоните“ градот се појавува како прибежиште од постојаното прашање, зошто е напуштен родениот град, во кое поетесата бега во мислите и пронаоѓа привремен мир, пред да засpie заедно со не одговореното прашање. Спомнувањето на најпознатите споменици и обележја на градот, дури и за оние кои помалку ја знаат Битола, доловуваат слика за еден свет во кој минатото и сегашноста се слеани во хармонија и создаваат атмосфера на сигурност, топлина и блискост. Песната „Битола“ го навестува враќањето во родениот град. По споредбата на студениот раскош на туѓината („таму каде што од пиле млеко има“, „шетав по широките булевари/...се возев со мерцедес и јагуари/ но ништо не ја стопли душата.“) со сигурноста на сокаците со калдрма и топлината што ја шират песните на сплотените еснафи, поетесата го најавува враќањето во Битола на која со доверба ќе ѝ се препушти: „Се враќам во преградка твоја/ повторно прегрни ме Битола најмила моја.“

Овој циклус има и две патриотски песни („Во гласот на тишината“, „Мома за армас“) кои говорат за вечната желба на големите сили да ја кројат судбината на Македонија („Од памтивек сите те посакуваат,/ како да си мома за армас“), на кои поетесата одговара со пркос и потсетува на непоколебливоста на македонскиот народ да опстои и покрај сите предизвици минати и актуелни.

Вториот дел од збирката насловен како „Лазур не постои за аморфни форми на животот“ се состои од песни со кои се загатнуваат одредени аспекти на суштината на животот, па пристапот е на места и филозофски. Самиот наслов на оваа тема песни е метафизичко филозофски. *Лазурот* од дамнина се сметал за симбол на мудроста и спознанието за минливоста на материјалното, а поттикнува да се разбере смислата на животот. Бојата на каменот, пак ги буди емоциите и вербата кај човекот.

Според темите во овој дел од збирката, *аморфните форми на животот* може да се сфатат како рожби на бесмислените животни одлуки кои човек ги носи под влијание на одредени наметнати погледи на свет, особено оние хедонистички и материјалистички, кога човек ја губи автентичноста, сакајќи да се вклопи во колективниот систем на вредности приклучува кон конформизмот!

Судбината како тема се јавува во неколку песни од овој циклус: „Калдисан патник“, „Плен на минатото“, „Амбис на апатија“, „Потковица“. Во „Калдисан патник“ се потенцира причинско последичниот однос меѓу иднината и судбината: „Опасен е стравот од иднината/ затоа што од изминатата судбина/ треба да ткаеш патека по која ќе чекориш“. Но, концептот на судбината овде е сфатен како извесен *es muss sein*, нешто што мора да се постигне, иако привидно може да се одбегнува, па така, сè додека човек сака да се измолкнува од соочувањето со она што треба да го стори оти затоа е роден, „судбината, ако не излезе на виделина/цел живот ќе те гуши како бургија ќе те буши.“ Во „Плен на минатото“ се препознава важноста на минатите одлуки, сè она што сме го сториле и што нè довело до сегашниот миг, но таму се кријат и нештата неосстварени, па се прашуваме: дали судбината нè спречила да ги одживееме, или нашите одлуки, кои оделе спроти судбинските насоки!? Во „Амбис на апатија“, како да е дадена листа на карактеристиките на судбината: таа е амбис на апатија, изопачена, олицетворение на елеганција, ама нема ни трошка толеранција, елмаз не ја сече, и таа е грпка која се трудиме да ја разубавиме. Последните два стиха филозофски укажуваат на дуалноста присутна во животот на секој човек: „Судбината е дар од Бога/ заробена во лицемерието на Лукавиот“, со што се предупредува дека од нас зависи кон кого ќе се приклониме во животот, и на тој начин или ќе ја оствариме судбината, или ќе паднеме пред искушението да ја одбегнеме, предавајќи се на стапицата на Натемаго.

„Потковица“ содржи совети и насоки како да се живее среќен и исполнет живот, притоа подвлекувајќи го фактот дека секој од нас е ковач на сопствената среќа. Главната состојка што нè води до среќа е радоста, па тоа чувство треба да нè води низ животот и да ни помогне да ги избегнеме стапиците на омразата, одмаздата и чувството дека сме жртви на судбината! Токму затоа во следната песна, „Светлина“, самиот лирски јунак си дава поттик за животна радост: „Сончев зрак нека огрее/ светлина како дијамант да блесне/тактот на срцето нека писне/со канџи болка да откине, тага да мине.“

Неколку песни укажуваат на три искушенија, **предрасудата** како непријател на времето кое, под влијание на овој непријател е спречено да ѝ помогне на вистината да излезе на виделина („Трасата на искушението“) и **суетата** која те тера да не одбираш начин и средства за да дојдеш до слава („Битка на алтерегото). Но, во песната „Каноада“, времето се среќава и како непријател на човекот, зашто неговата минливост не дава можност за

поправка на минатите животни одлуки, па лирскиот јунак беспомошно стои крај водите на езерото (честопати метафора за животот, пр. „Дете заспано крај езеро“ од Бл. Конески) и како да е парализиран од сознанието за минливоста на животот и пропуштените животни можности! Третото искушение е **лакомоста** („Армагедон“) која го спречува човек да ја спознае минливоста на материјалните нешта за сметка на вистинските вредности.

За справувањата со предизвиците во животот поетесата ја истакнува важноста на стрпливоста и издржливоста. Во песната „Лузната и шарлаганот“ се предочува дека колку е страдањето поголемо, толку појака станува личноста: „Колку повеќе лузни на кожата/повеќе вредиш/секоја лузна е доказ за победа..“. Во „Не прашувај ништо“ се открива самостојната борба на лирскиот јунак низ животот и справувањето со неправдите нанесени од луѓето преку внатрешни сили и издржливост: „Одмини ме и остави ме/ сама да се борам со судбината/сама да ја кројам иднината“....„И оваа болка ќе ја надминам...“.

Во овој дел се издвојуваат две песни со духовни мотиви: „Прости“ и „Стражар на караула“ во кои се укажува на важноста на прошката и на духовната будност за постигнување на благословен живот по смртта.

Песната „Ачик генерација“ со носталгија зборува за генерацијата на поетесата, за вредностите кои таа генерација ги негувала како што се другарството, игрите на отворено, почитта кон постарите и сл., кои помогнале во формирање на личности кои успешно се пробивале низ животот: „Така се челичевме/затоа имаме добра егзистенција“.

Посебна личност во животот на поетесата има нејзината баба и неа ѝ се посветени две песни: „Најнежните раце“ и „Зрна рубини“. Првата песна е исполнета со нежност кон личноста која ја исчувала наместо мајка, за пожртвуваноста и посветеноста со која бабата се обидуvalа не само да се грижи за внуката, туку и да ја надомести празнината од отсуството на мајката. „Зрна рубини“ е всушност посветена на калинката која бабата ја засадила некогаш одамна, а сега таа е мостот меѓу минатото и сегашноста, меѓу генерациите кои веќе не се заедно, па, како сведок на едно минато, иако не може да зборува, дрвото во себе ги носи спомените и аманетите кои лирскиот јунак не можел да ги осведочи.

Песната „Помнете ме по моето“, како што е насловена и целата збирка, е од суштинско разбирање за поетското искуство на Оливера Јовановска. Преку оваа песна таа открива дека нејзината судбина е да пишува на мајчиниот македонски јазик, да ја продолжи писмената традиција, дека учела од најдобрите македонски писатели, но дека нејзината поезија е автентична, самостојна и препознатлива, па се надева дека ќе биде запаметена по нејзиниот единствен поетски израз: „Помнете ме по тоа што јас го пишувам/ претците мустра од литературата ми оставија.../ но, јас сум своја на своето“.

Третиот дел од збирката, насловен како „Љубовта е чекмеце на чувства, бучкуруш в душа“ претставува сплет од љубовни стихови посветени

најчесто на несреќна, неостварена, невозвратна или прекината љубов. Причините за разделбата се различни, некогаш тоа е злобата на другите („Реми партија“), желбата за богатство („Балсам за раните“), а некогаш не е јасно наведена причината („Условена љубов“), односно врската едноставно била краткотрајна („Краткотрајна посета“), а еднаш и присилна, но по неа следува повторна средба, по многу години, кога станува јасно дека љубовта сè уште трае („Снегот, спомените и ти“). Друга група песни ја сочинуваат оние посветени на невозвратната љубов („Подгорена пеперуга“, „Ти молчи, јас ќе кутам“, „Бучкуруш во душата“), трета на изиграната љубов („Не барај го изгубеното“ и „Пеплосано срце“), а четврта на напуштената жена („Јаворот сака да те замени“, „Ноќта вечно да царува“). Во групата која би ја нарекле: „под разнo“ спаѓаат песни кои обработуваат поединечни мотиви: младешка неостварена љубов во „Крал на снегулките“, емоционално издигнување по љубовен бродолом во „Успеав“ и една која говори за реализирана, бурна љубов, „Бранови на емоции“.

Она што овој дел од збирката го прави посебен се автентичните доживувања, искрениот тон и топлиите емоции кои се разливаат од стиховите: „Ми беше светилник.../и додека ти верував и се потпирав на твоите фенери/ ми ги подгоре раскошните крилја.../Останаа само спомени/ а тие се преплетени во новото искуство/ да се навикнам да живеам/ со твоето не присуство“ („Подгорена пеперуга“) или: „Бршлен од тага и јанси/обраснати се околу него/да го бранат од злобните/ од тие што се како тебе/ повторно некој тамакар да не го изгребе.“ („Пеплосано срце“).

Архаизмите, турцизмите и дијалектната лексика, како и во претходните два дела на збиркава, се важна карактеристика на песните од третиот дел. Песната „Ти молчи, јас ќе кутам“ прозвучува како народна песна во која девојката го прекорува момчето кое е пасивно и не одговара на нејзините настојувања тој да ѝ пријде: „Ексик арслане твојата убавина/ кога немаш чувство за севда голема, /цабе од каршија седам ишарет ти давам/ очите ачик ми играат, а твоите џамлии играат.“ Во овој стил е и песната „Фита - фит“: „...За тебе севда голема имав/мислев ксметлија со тебе ќе бидам“.

За крај, да се осврнеме уште еднаш на вредностите на поезијата на Оливера Јовановска, и да ги истакнеме искреноста на погледите на животот, на емоциите, оригиналните метафори и епитети. Според укажувањата на поетесата со користењето на архаизмите, турцизмите и дијалектните изрази, таа се обидува нив да ги сочува од заборавот. Воедно, тие се како бесценети скапоцени камења кои сведочат за постоењето на македонскиот јазик уште од дамнаина. Особен придонес во оваа насока е малиот толковник на крајот на збирката во кои има околу двесте архаизми, стари македонски зборови, турцизми и по некој француски збор или србизам што авторката ги слушала како се користат колоквијално.

Фиданка ТАНАСКОВА

ВО АВСТРАЛИЈА ЖИВЕЕ УШТЕ ЕДНА МАКЕДОНИЈА

Во Скопје на 14 октомври промовирана антологијата со поезија „Илинден во нашите срца“ од членовите на Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј

Промотор на антологијата на овој свечен чин во Националната библиотека „Св. Климент Охридски“ на македонските поети од петтиот континент беше проф. д-р Виолета Ачкоска.

Прекрасна октомвриско-роднокрајно-иселеничка промотивна вечер беше тоа во главниот град на Македонија. Вечер за незаборав во Скопје, во која низ стиховите, низ обраќањата, пораките, благопожелбите и емоциите, беше акцентирана непобитната вистина на македонскиот вознес дека, каде и да сме – едно сме. Нам древната македонска земја ни е коренот, дедовината, мајковината, татковината.

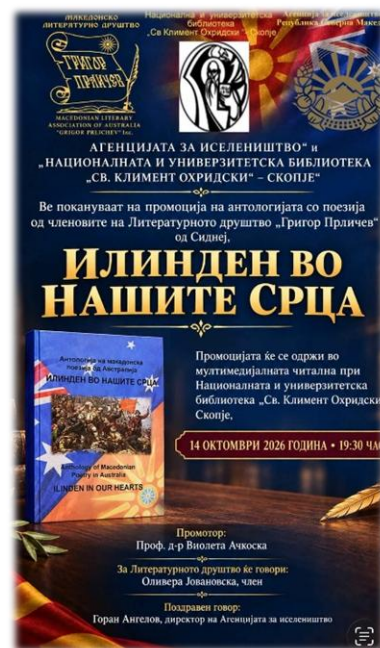
На овој македонско-австралиски свечен промотивен чин се истакна дека во далечна Австралија постојани се активностите, битките, делата и резултатите на генерации Македонци, што е најверниот показ и доказ, дека се чуваат, негуваат, афирмираат и во срцата се носат македонското име, јазик, идентитет, култура, обичаи и традиции во тој мултикултурен колаж на петтиот континент.

И овој стихопис и оваа антологија, продолжува да биде мостот на поврзување меѓу библиска Македонија и втората татковина Австралија. Таму, каде што век-векуваат стотици илјади наши браќа и сестри од сите делови на оваа земја на сонцето. Македонските патриоти од перото и стихот, испишуваат историја со главната тема – Илинден. Но, испишуваат и пораки и завети за денешната и идна наша Македонија.

На промотивната вечер во Националната универзитетска библиотека, пред љубителите на поезијата, антологијата „Илинден во нашите срца“ многу ефектно ја претстави проф. д-р Виолета Ачкоска. Се обратија и првите луѓе на организаторот: од Агенцијата за иселеништво Горан Ангелов и од Националната библиотека Јовица Никчевски. За Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј се осврна членот Оливера Јовановска.

Горан Ангелов: ГОРДОСТ Е ДА СЕ БИДЕ МАКЕДОНЕЦ

Гордост е да се биде Македонец и овде во татковината, и насекаде во светот. Овие културни настани се одлична можност да го истакнеме она што го прават нашите активисти, нашите сонародници заминати надвор од Македонија. Еве како што конкретно во Австралија, кои творат од сè срце, и секоја година имаат голем број на дела. Се работи на тоа овде, да се отвораат македонски литературни катчиња, па се почнува со Норвешка, ќе следи и Австралија. Илинден засекогаш е во нашите срца. Ќе бидеме горди Македонци ако и натаму го негуваме македонскиот јазик, култура, традиции и името древно македонско.

Јовица Никчевски: ТАТКОВИНАТА ВРЕЖАНА ВО СРЦЕТО

Оваа антологија е непобитно сведоштво за силата на нашиот јазик и за нераскинливата врска меѓу татковината и Македонците во светот. Преку пишаниот збор ги зачувуваме јазикот, идентитетот и врската со родниот крај, независно од географските далечини. Зборот на мајчиниот јазик има посебна вредност кога се создава творештвото далеку од родниот крај, но со татковината длабоко во срцата. Особено е важно што ова издание е од Друштвото во Сиднеј што го носи името на големиот македонски поет и преродбеник Григор Прличев.

Виолета Ачковска: СТИХОПИСОТ ИЛИНДЕНСКИ

Промоторот на антологијата на македонската поезија од Австралија „Илинден во Нашите срца“ проф. д-р Виолета Ачковска, во инспиративното обраќање, анализа и пофалби, меѓу другото рече:

Ова дело е посветено на нашите Илиндени кои се меѓници на непокорот во македонската историја, во минатиот век, но и со белези, на една незавршена борба која трае и до денешни дни. Во темелот на таа борба е вграден денот на илинденското востание 2-ри август 1903, и претставува извориште, инспирација на борбеност и храброст на генерациите Македонци. Бидејќи тој прв Илинден го даде и вториот Илинден, антифашистичката НОБ во кој, младите партизани ги губеа животите за слобода со името на славните илинденци. И конечно 8-ми септември 1991 година, кој симболично е третиот Илинден, кога се оствари сонот за самостојна, суверена држава Република Македонија.

Во објавените песни во антологијата од кои извираат и низа лирски призвучи, овие творци, овие македонски патриоти, уште еднаш со своето перо го испишале крвописот на македонската историја, но, не како минато, туку како завет за денешнината, и како патоказ за иднината. Тие недвосмислено кажуваат дека соочени со повторното негирање на нашето право на самоопределување, ќе мора да го издвојуваме и четвртиот Илинден.

Некои однадвор со сите сили и на сите фронтови работат на некаква си задача, Република Македонија да остане безимена земја, со безимен народ без минато, сегашност и иднина. Но, наспроти сите нив, ние имаме сеќавање, имаме минато и имаме свое име. Имаме визија.

Делото „Илинден во нашите срца“ е поезија што доаѓа во време кога сме изложени на жестоки удари по нашиот идентитет и опстој. Но, гледајќи наназад можам само да запрашам – кога нам на Македонците ни било лесно? Меѓутоа, секогаш се менувал и зацврстувал нашиот отпор. Јакнела вербата за ново утре. Ете, оваа антологија ќе влезе во низот на македонскиот непокор, во трезорот на паметењето, како уште еден камен соѕидан во македонската кука на вечноста. Гласот на непокорот силно одекна во Австралија, каде Македонците застааа цврсто против политиките на меѓународните фактори кои го попречуваа меѓународното признавање на нашата земја, и поставуваа непостоечки критериуми за нејзиниот прием во ОН, во ЕУ и НАТО.

Таа политика продолжува да ескалира, па денес сме сведоци на размената на украдени македонски артефакти кои си ги разменуваат Бугарија и Грција, како некакво сценарио за негирање на македонската посебност и историја. Но, нештата имаат и поинаков тек.

Објавените песни во антологијата, со силен патриотски набој како потсетник на славното минато, опоменуваат и повикуваат повторно да застанеме простум. Тие претставуваат уште еден голем бедем на македонствување, тврдина против посеганјата врз македонската историја, име, јазик и идентитет, кои евтино ги продадоа и ги продаваат дел од политичките гарнитури во Република Македонија. Особено оние кои ги потпишаа наводните „добрососедски“ договори со кои се присвојува македонското минато од страна на Бугарија и Грција. За македонскиот народ да го губи историскиот легитимитет врз својата вековна територија. Таквиот тек на решавање по век и половина, македонското прашање болно го доживува секој македонски патриот, а особено оние кои се далеку од македонската земја.

Сепак, и по толку потрошени пари за пропаганди за поткупување на предавници, по толку репресии и прогони, балканските сојузници не успеале од Македонците да го избришат колективното паметење, нивниот идентитет и историјата пренесувани од колено на колено, низ усната традиција, како и низ безбројните страници напишани од новите генерации.

Затоа, не случајно, токму сега како дел од постојана борба за македонствување на нашите патриоти во Австралија, ние во рацете го имаме овој стихопис во чие средиште е Илинден, најголемата македонска епопеја во поновиот век. Ги читаш стиховите и чиниш слушаш топот на коњи, пукот на малихери, свекот на сабји. Го слушаш повикот на славните илинденци кои со гордо крената глава тргнаа во бој против Османлиите, со борбениот извик – Слобода или смрт- За Македонија. Стихувањата поетски продолжуваат и во Втората светска војна, во борбата против фашизмот, кога на првото заседание на АСНОМ се роди слободната македонска република Демократска Федерална Македонија.

Но, нивниот повик е недвосмислен, дека борбата не завршила, за да си го вратиме погазеното национално достоинство. Тука со нас во строј чекорат комитите, војводите, партизаните: Гоце Делчев, Питу Гули, Никола Карев, Јане

Сандански... Коле Канински, Елпида Караманди, Методија Андонов Ченто, и македонските бранители од 2001-та година. За овие творци од петтиот континент, Македонија е далеку зад мориња и океани, но, таа е тука во нивните неизбришливи спомени, во корените кои ги чуваат и секој ден докажуваат дека тие корени никој и никогаш не ќе може да ги откорне. Зарем може да откорне нешто што е длабоко во срцата.

Антологијата на македонската поезија од Австралија „Илинден во нашите срца“ ќе остане како трајно сведоштво за една генерација Македонци кои продолжиле да го носат факелот на борбата за Македонија, за нејзиниот опстој и среќна иднина. Некогаш зборот е посилен од куршумот, а молкот е најсрамен чин.

Оваа книга е повик да кажуваме, да твориме, да пишуваме и стихуваме. И додека твориме – постоиме и ние и Македонија и македонскиот јазик и македонската историја, биднина и иднина. Тоа е големата порака на оваа длабоко патриотска збирка. Не молк, туку громоглас честитки за авторите, и нека продолжат со нивното македонствување.

Оливера Јовановска: ГОЛЕМА Е ЛЌУБОВТА ТАТКОВИНСКА

Во половинавековното постоење, активност и творечко создателство, Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј направи силен афирмативен пробив во австралискиот мултикултурен мозаик. Заслуга е тоа на претседателот на Друштвото м-р Душан Ристевски и на библиотекарот Иван Трповски.

Ние сме горда нација. Ние не сме дрво без корен, туку Македонци од памтивека на овие јужноевропски простори. Македонија е сестра на сонцето, во Библијата запишана. Од дамнина сме постоеле и ќе постоиме, додека постои пишаниот збор, додека постои Македонец на оваа планета Земја...

ПРИКАЗНА ЗА 11 ОКТОМВРИ

Дојде ден, кога со тага но и го гордост
Се присетуваме на 11 октомври 1941.
74 години од првите вооружени битки
Далечен но важен ден
Македонецот каде и да е
Го памети и слави.
Ех тој 11 октомври 41-ва
Ти мислиш тивок ќе беше октомври
Но пукотници во Прилеп, Куманово
Пукот насакаде ја затресе Македонија цела.
Се претвори во небо полно со ѕвезди
А тие како во разиграно оро
Гласови испуштаа
Ги храбреа борците, им го осветлуваа патот
Запишуваа историја нова за храброста
за судирите и жртвите
за мајките кои стрпеа за своите чеда.
Ви должиме браќа и сестри Македонци од 1941
На 11 октомври го кренавте гласот
Развиоривте алови знамиња
Тргнавте во борба за слобода
Поставите темели на државност.
За восхит и незаборав е вашиот хероизам
Се поклонуваме на вашето дело
Се поклонуваме и паметиме вашата жртва.
Октомври е приказна за Македонија
За ослободување од фашизмот
Од окупаторот клет.
Македонија е вистинска историска приказна
Раскажана да ја знае целиот свет.

ОКТОМВРИСКИ ПЛАМЕН

Се разгори нов пламен, Илинден трет
“Доста се маки и страдања
Да го истераме окупаторот клет.”
Блесна, поведе борци
Кон нов симбол на слободата,
Храбри и силни,
Со љубов исполнети срца и лица нивни.
Војникот оди напред и вее алово знаме,
Ги поведе сите на борбениот фронт со завет
За конечна слобода на македонскиот народ,
Во која секој ќе се радува и слободно ќе живеј.
Рамо до рамо со сојузници силни
Се бора смело, живот не жалеа за Македонија земја света
Се роди нов Илинден како оној од 1903-та.
Редици во недоглед, стоилјадни чети
Ја продолжија борбата за идеалите свети.
И ете ко вчера да беше, но и денес треба
Да осветли силен востанички оган
Да поттикне чувство
Да се разлее љубов
Да се распламти духот
Да се слушен гласот,
И одекне на сите страни
За тоа како земјата своја треба да се чува и брани.
Таа не е јаболко зрело
Од кое секој сака да се наслади и посака да го има цело.
Таа не е најубаво разиграно оро кое друг треба да води
Ајде нов поттик нека се роди и Македонец оро да води.
Да се пее и твори за земјата славна,
Да продолжи херојски, со кренато чело,
Кон нови победи, себепочит и историска правда.

Саво КОСТАДИНОВСКИ

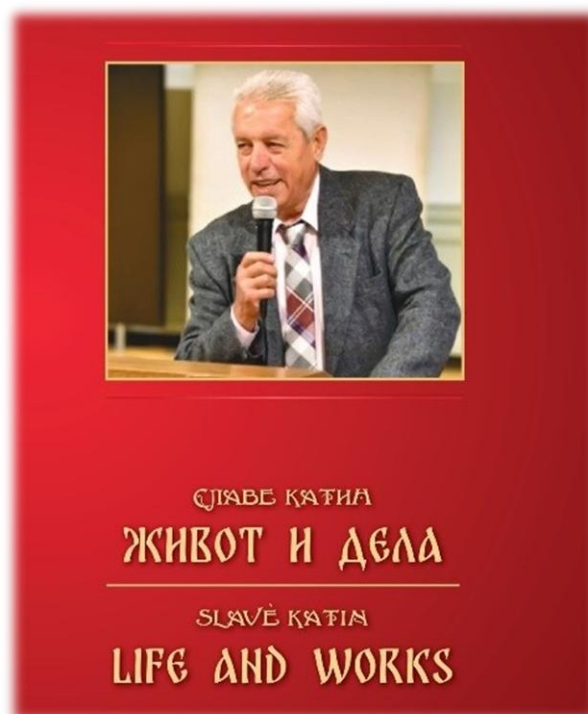
11 ОКТОМВРИ

Денеска на 11 октомври
во мене свечено
со песна се разгласи
стихот-куршум
испукан од срцето
од љубов кон татковината
Борбено построени
кон зенитот да го возвишиме
нашето шеснаесеткрако сонце
и со вечна исправеност
надежта храбро да ни се умножи
по патот на партизаните
кои ја започнале антифашистичката борба
и ја создале
современата македонска држава
Пораката е тука
со предизвик да се ослободиме
од изопачените примки на историјата
11 Октомври посветол да го видиме
од сите други историски светилници
Јадрото на македонството
без тегобни чувства да се насети
и да укаже со гордост
пред подвигот на народното востание
затоа нашата борба продолжува
истрајот е наш завет
гордо да ги чуваме интегритетот и
суверинитетот
Живеј Македонијо
во животот на твојот народ
секој од нас е твој воин.

Веле МИТАНОСКИ

ВО ОХРИД ПРОМОВИРАНИ ДВЕ ДЕЛА НА СЛАВЕ КАТИН

На 20 август 2026 година, во „Прличевата одаја“ на НУ Библиотеката „Григор Прличев“ во Охрид беа промовирани делата „Славе Катин – живот и дела“ и „Патувања околу светот“ на Славе Катин, со што беше одбележан големиот јубилеј 85 години живот и 50 години творештво на познатиот новинар и публицист Славе Николовски – Катин.

Овој културен настан го отвори и на присутните им се обрати директорката на НУ Библиотеката „Григор Прличев“, Христина Трпеска, која меѓу другото, рече дека Славе Николовски-Катин кој е познат само како Славе Катин е голем вљубеник во својата родна Преспа, во Охрид, Скопје и Торонто. Тој не припаѓа на политичка партија, бидејќи тој е припадник на етничка Македонија, на Македонците во иселеништвото и на Македонската православна црква-Охридска архиепископија (МПЦ-ОА), која како институција игра значајна улога во опфаќањето и сплотеноста на Македонците надвор од Македонија, особено во прекуокеанските земји и насекаде во светот.

Славе Катин и’ е познат на македонската и на меѓународната јавност по неговите бројни публикации, новинарски и научни трудови кои се посветени, главно, на етничка Македонија и на животот на Македонците во иселеништвото, на науката, новинарството, религијата, културата, македонскиот јазик и литературата

Промотор на публикацијата „Славе Катин – живот и дела“ бев јас, Веле Митановски новинар, публицист и општественик, кој сум и еден од рецензентите на делото. Јас, меѓу другото реков дека да се говори за Славе Катин е исто како да се говори за сите македонски премрежија. Славе, со самата рожба, беше

судбински предодреде кон Македонија и македонската кауза, самообврзан да им го отслужи целиот работен и животен век. Да го отслужи, одработи за нас, како нација, како народ – овде на ова парче Вардарско, а собено во иселеништвото.

На неговата вродена нарав, се надоврза разбирањето на неговата животна сопатничка Нада, без неа, како таква, и денеска за Славета не ќе можевме да говориме на овој начин.

Геодетот, подоцнежен дипломец на Филолошкиот факултет, Славе, од геодет премина во филолог и речиси теолог, со тоа што најголемиот дел од работниот век го помина со Црквата и за Црквата. Како потпретседател на Комисијата за односи со верските заедници, Славе Катин, сам, или заедно со највисоките достоинственици на МПЦ - ОА, ги премина скалилата на секоја новоподигнато македонско светилиште во светот. Од “Свети Климент Охридски”, во неговото младешко Торонто, до “Света Злата Мегленска” во Загреб, во земјите на Северна Европа, се до далечна Австралија.

Славе Катин е една од најцврстите фиданки во симбиозата на МПЦ-ОА и македонското иселеништво. За него е речено дека, тој го достигна “самиот хоризонт на македонската вистина, колективна судбина и историска синтеза”. Тој е судбински поврзан со ореолот на македонизмот, но, за жал, и со денешните појавни и видливи облици на нашето размакедончување.

Сме минале часови и часови разговори и плачливи воздишки и нему многу потешко од сите нас, му паѓа неотсонетиот сон, кај него беше многу посилна љубовта и верноста кон Татковината, затоа што беше искрен истражувач, сведок и автентичен наратор на сите патриотски воздишки по Вардарот, Пиринот, Егејот и Мала Преспа.

Промоторот, пак, на делото „Патувања околу светот“ беше публицистот Стево Томовски кој рече дека Славе Катин, имал можност да посети бројни држави, метрополи и споменици кои имаат светско значење и кои оставаат вечни траги во сеќавањата на посетителот. Затоа, тешко е посебно да се издвои место, град, метропола или држава, бидејќи сите тие Господови дарби на мајката Земја имаат свое значење, карактеристики и улога во афирмирањето на државите од светот каде патеписецот Катин се чувствувал како дома.

Затоа неговите патувања во различни земји во светот му беа мошне возбудливи, исполнети со многу непреспиени ноќи, искушенија, релаксирачки моменти, сознанија и предизвици да запознае различни држави, места, градови, народи, култури, религии, обичаи и многу карактеристики на современиот свет

Во поголемиот број земји во светот што ги посетил Славе Катин живее и македонско население од сите делови и краишта на етничка Македонија. Затоа, одењето по светот како новинар; потпретседател на Комисијата за односи со верските заедници на Република Македонија; како член на државни, црковни, новинарски и други делегации, и како човек на кого светот му е предизвик, патувањата беа тесно поврзани со разговорите кај поглаварите на Романската, Украинската, Руската и Српската православна црква, во Цариградската патријаршија и во Ватикан. Потоа бил на во делегацијата за погребот на Мајка Тереза во Калкута, а повеќе пати ги посетил МПЦ-ОА во Австралија, Канада, САД и ЕУ.

Сепак, враќањата во Македонија за него биле најпечатливи, највозбудливи и исполнети со една неопислива љубов кон својата родна земја, која човек и каде да оди, љубовта кон родната грутка, кон родната Татковина во себе ја носи. Таа љубов е голема и тешко може да се опише. Затоа, „Патувања околу светот“ се поместени материјали кои зборуваат за патувањата и враќањата кои почнувале и завршувале во нашата наубава земја во светот - Македонија, за што има бројни причини, факти, пишани документи, но најсилна е љубовта кон родната земја Македонија.

Дел од промоцијата

Иван ТРПОСКИ

УСПЕШНО СЕ ОДРЖА 50 - ГОДИШНИНАТА НА УЧИЛИШТЕТО „11 ОКТОМВРИ“ ОД ЈАГУНА

И по 50-сет години постоење, еве сме, простум го прославуваме овој училишно-просветен јубилеј. Настан на кој се среќаваа и препознаваа учителите со своите некогашни ученици, со нивните родители и со членови од управите. Глетките се возбудливи. Се поздравуваат, се прегрнуваат, а солзи радосници им бликаат од очите. Среќен е секој кој го одживеал овој полувековен празник. Нормално, во овој радосен настан, ги нема некои пријатели со кои подолги години сме се дружеле додека траеше наставата, или на честите родителски средби. Нивната заслуга беше исполнета со кратко евоцирање на спомени и со едно-минутен молчелив почит.

Со читање на поемата „За Македонскиот јазик“ на Марија Александрова, која со Александар Огненовски беа водители на програмата на Македонски и на англиски јазик, програмата започна со наставничката Мери Петковска, на која и падна целиот овој организационен товар на нејзиниот грб, таа торжествено ги поздрави присутните и им го прочита извештајот за Историјата и 50 годишниот опстојот на Македонското етничко училиште „11 Октомври“ од Јагуна во Сиднеј, Австралија. Таа убаво кажа дека училишните клупи и табли им припѓаа на учениците и учителите, а двориштето за дружба на родителите каде се коваа нови планови за отворање на нови хоризонти на овој западен дел од Сиднеј. Така, со учениците и со други деца беа формирани ФК „Македонија“ и КУД „Вардар“ во Бенкстеон, што се дела за поздравување. Многу луѓе од упаравата го помогнаа училиштето да опстои, еден од нив беше Јорданчо, на кој со неговата сопруга Роза и брат му Роберт Блажески тоа им претставуваше фамилијарен дом повеќе од 20 години.

Програмата продолжи со изведба на двете химни: на Австралија и Македонија, кои беа со бурни аплаузи поздравени. Потоа се премина на доделување на Благодарници на наставници и на членови од управата, како и на почесните гости, а такви гости беа: Заменикот на претседателот на федерацијата за етничките училишта на Нов Јужен Велс Mr. Thiru Thirunanthakumar и Заменичката на градоначалникот на општината Бенкстеон Councillor Rachelle Harika, кои ги поздравива присутните и им посакаа успех на учениците. Пригоден извештај прочита и Претседателката на Школскиот одбор за Нов Јужен Велс г-ѓа Дијана Јовчевска.

Во следниот дел од програмата - бурно беше поздравено влегувањето на учениците пропратени со бучна музика на тапанциите и музичкиот бенд на групата УСБ. Благодарници им беа доделени и на нив, а и на другите ученици кои не беа вклучени во програмата. Меѓувреме пресечена беше свечена торта и поделени им беа овој пат благодарници на сите помагатели, кои на било каков начин го помогнале училиштето во неговиот полувековен живот.

Вечерата ја благослови свештеникот Рубин Бојчевски, по која настапи музичкиот дел, за која се погрижија популарните музичари: Петар Јованов и „Браќата тапанци“ од Волонгонг, кои вечерта ја претворија во вистински, прославувачки бум, забавувајќи ги присутните до најмалите утрински часови. Пред крајот на програмата беше извлекувањето на лотаријата, која ја овозможија нашите бизнисмени и приватни донатори.

На крајот полека се приближуваше и разделбата. Мнозина, тагуваа дека нема да го доживеат и 100 годишен јубилеј. Но нека се здрави и живи идните генерации, тие со нивните деца и внуци нека продолжат да го изучуваат својот

мајчин јазик, нека ги познаваат македонската историја и култура и да го зачуваат чувството на својата национална припадност, на овој далечен австралиски континент, на кој живеат неколку стотици илјади Македонци. И апелираме - почесто нека ги спомнуваат училишните основачи: Петре Јанкуловски, Вангел Настевски, Димко Марковски, Ацо Хрстиќ, Симе Наумовски и првите учители: Васка Хрстиќ - Тодороска и Апостол Апостоловски.

ДАДЕНИОТ ЗАВЕТ ПРОДОЛЖУВА

По едногодишна пауза во 2025 година поради зафатеност со неговиот немоќен 96 годишен татко, кој почина при крајот на мај 2026 година, од самиот почеток на месец јуни инвеститорот (ктиторот) на манастирот во изградба во Битолското село Поешево, господинот Тодор (Тоде) Мицковски по кој знае кој пат одново допатува во својата татковина Македонија во своето село Поешево. Но овој пат неговото доаѓање беше со два повода: едниот, за да го исполни аманетот кој му го оставил неговиот татко и желбата за да биде погребан во својата сакана татковина Македонија, а другиот - да продолжи со недовршените работи околу манастирот кои несомнено со нетрпение го чекаат.

Имено, Тодор (Тоде) Мицковски го донесе мртвото тело на татко си од Сиднеј, Австралија овде во Македонија и го погреба на гробиштата во селската црква „Св. Ѓорѓија“ во своето Поешево. Тоа е гест со кој наголемо се потврдува често споменуваната реченица дека нашинците навистина физички живеат и работат насекаде по светот, но со помислата секогаш се во својата татковина – Македонија. И откако ги заврши потребните обреди во врска со погребувањето на својот татко и го исполни оставениот аманет, без воопшто да губи време, веднаш се зафати со работите околу манастирот што веќе си ги зацртал однапред во мислите надоградувајќи ги со нови и нови идеи.

„Пријателе Божин, најпрво стапив во контакт со зографите: ликовниот сликар Раде Најдовски за сликањето на фреските на сидовите и иконите за иконостасот, а потоа и со резбарот Јани (мајсторот за изработка на иконостасот) за да се договориме од кога може да се започне со нивната работа. Добив одговор од Раде дека во моментот е зафатен со работа во други цркви и манастири и ќе мора да се почека некое време, а од Јани (мајсторот за иконостасот) дека во прва прилика ќе дојде на лице место за да измери, да ја каже неговата идеја за изгледот и цената на чинење, а потоа и рокот до кога може истиот да го постави. Па така, откако видов дека треба да се почека, за да не губам од драгоценото време, веднаш се зафатив со други работи. И еве како што можеш да видиш и самиот, го поплочив со прекрасни плочки целиот манастирски двор. Секако во тој план влезе и идејата да поставам и одреден број чешми како што доликува да биде изграден еден ваков вистински верски објект. Еве погледни, веќе изградени се четири прекрасно изсидани со камен чешми со вообичаен изглед и со по две вградени чешмурки во секоја од нив. Еве ги тука во продолжение на предната ограда од манастирскиот двор. Поточно, тие се наоѓаат од нејзината источната страна. Тоа се вкупно 8 чешмурки на број низ кои ќе тече вода за потребите на посетителите на манастирот, но и за минувачите по овој сретселски пат. А деветтата пак, ене ја таму до самата ограда од западната страна - во внатрешноста на дворот. Секако..., планирам во секое оставено камарче во изсиданите чешми, кои исто така ги има по две на секоја - да поставам и икони кои ќе бидат осветени и ќе симболизираат која чешмурка на кој светител припаѓа. На ум ми е следната првична замисла. Чешмата што се наоѓа во внатрешноста на манастирскиот двор веднаш до сидот од западната страна, ќе биде посветена на Мајката на синот Божји Исус Христос – Богородица. А додека пак другите, планирам да ги именувам со светителите: „Св. Петар“, „Св. Вера, Љубов и Нада“, „Св. Јован“, „Св. Никола“, „Св. Петка“, „Св. Недела“, „Св. Ѓорѓија“ и „Св. Атанасије“. Во овој момент отприлика таква ми е замислата, но

сепак можеби ќе побарам совет и од некое повисоко свештено лице од Битолската Митрополија. А што се однесува за овогодишниот престој во Македонија, планирам тука да останам до крајот на август.“ - ми рече инвеститорот Тодор (Тоде) Мицковски.

За моја среќа, додека муабетевме со Тодор (Тоде) Мицковски, дојде и сликарот Раде Најдовски кој веќе пред неколку денови започнал со сликање на фреските на внатрешните ѕидови во манастирот и со кого многу добро се познаваме. Бидејќи повеќе од дваесеттина години работевме заедно, во НУ „Центар за култура“ во Битола.

„Божин, како што гледаш и самиот, веќе започнав со работа и крајно одговорно се трудам, за секоја фреска да биде на своето соодветно место. Знаеш и самиот, во оваа работа има строго одредени правила - што, каде и како да биде насликано. А што се однесува на твоето прашање, до кога сета внатрешност на манастирот ќе биде насликана и целосно завршена, во моментот не можам да ти дадам точен одговор, бидејќи оваа работа бара време, а и соодветни услови за работа. Особено поврзаноста со климатските услови се доста важни кога ќе започнам со боите и дотерувањето на вистинскиот изглед на светителите. Секако тука влијае и мојата физичка и здравствена издржливост, бидејќи кога се работи со боите, големо е влијанието и на хемикалиите, односно разредувачите со нивното испарување при сушењето, а кои се користат за дотерување на густината на боите. Па така честопати се јавува потребата и за одмор некој ден да се направи. А сега како што можеш да видиш и самиот, најпрво со молив ги цртам контурите на светителите и потребните други орнаменти, а потоа доаѓаат сликарските четки и боите.“ - ми вели како одговор на моите поставени прашања зографот сликар, а и познаник - Раде Најдовски.

Предна страна на манастирот „Св Лидија Македонка“
во битолското село Поешево.

Подготовка за фреската: Покрстување на „Св. Лидија Македонка од Св. Апостол Павле“.

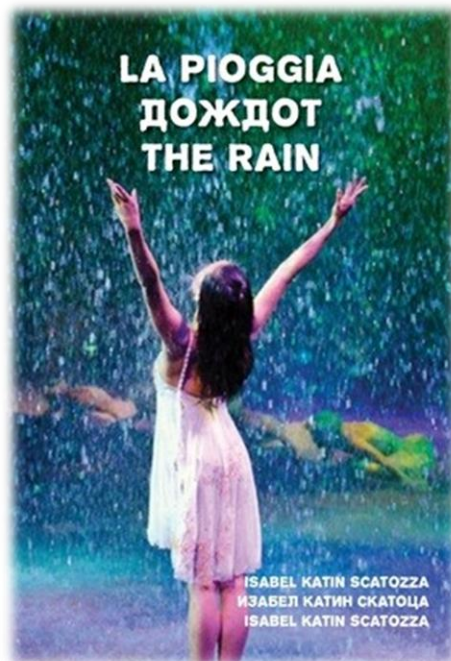

Тоде Мицковски пред црквата што ја гради

Св. Лидија Македонка е првиот христијанин во Европа - покрстена од Апостол Павле. Покасно бил поставен и камен темелник и на првата македонска црква во Филипи кај денешното село Рахче – Кавалско, во Егејска Македонија – посветена на Св. Лидија Македонка. И исто така основана од Св. Апостол Павле.

Душан РИСТЕВСКИ - МАКЕДОН

ИЗАБЕЛ КАТИН – СКАТОЦА И НЕЈЗИНАТА ДЕТСКА ТРИЈАЗИЧНА ПОЕЗИЈА

Во 2017 година, во издание на Книгоиздателството „Македонска искра“ од Скопје од печат излезе тријазичната стихозбирка под наслов „**Дождот**“ (**LA PIOGGIA ДОЖДОТ THE RAIN**) на Изабел Катин Скатаоца од Рим. Делото е напишано на трите јазици со кои Изабел комуницира во нејзиниот секојдневен живот: англиски, италијански и македонски. Исто така, таа течно зборува и француски јазик. Стихозбирката „Дождот“ беше промовирана на 44-те традиционални „Илинденски испеничките средби“ во печалбарското Љубојно, во Долна Преспа. На овој празник Изабел и нејзиното семејство скоро секоја година доаѓа од Рим за да се радуваат на средбите за Илинден, како што таа вели „во моето Љубојно“.

Инаку, Изабел Катин Скатаоца е прва ројба на Дафинка и Џампаоло, како и втора наша внука со Нада, а прва внука на Умберто и Лаура Скатаоца. Таа е родена на 26.01.2006 година во Торонто, Канада, каде живееше девет години. Во 2015 година, во пресрет на уште еден предизвик се пресели во Рим, Италија, за пак да се врати на Торонто универзитетот во учебната 2024-2025 година.

Покрај стихозбирката „Дождот“ прво нејзино дело е сликовницата насловено „Изабел“, која е огледало на нејзините детски способности и дарба за цртање, љубовта кон боите и хартијата, како секое дете до шестгодишна возраст. Така, Изабел уште од малечка започна да црта, да твори и преку цртежот да ги развива нејзините животни имажинации, љубовта кон семејството и хуманизмот кон сите луѓе во светот.

Сликовницата „Изабел“, ја издадов во 2012 година, како ексклузивна публикација на издавачката куќа „Македонска искра“ од Скопје, на 64 страници во боја, на италијански, македонски и англиски јазик.

LA PIOGGIA

Io della pioggia conosco
una tempesta che soffre,
piange e strilla.

Io della pioggia conosco
gocce di gioia, felicità,
speranze e amicizia.

Le gocce cadono
pian piano sulle guance
del cielo.

ME AND YOU

Me, it's me.
You it's you.
I miss you.
You miss me.

We are in different places,
But it doesn't mean we should cry.

We should stay up until midnight
and we touch the ceiling so high.

This doesn't mean
I don't miss you,
I still miss you a lot.

I'm just waiting
until you pass by my parking lot.

ИЛИНДЕН ВО ЛЈУБОЈНО

Илинден е точното време,
а Љубојно договореното место.

Како птици преселници се враќаат
луѓето печалбари од целиот свет
така баба и дедо нè собираат и нас
на Илинден како пчелички на цвет.

Безброј прегратки и бакнежи има
и многу приказни слушам
зошто тајни и љубов Љубојно крие,
тоа се гледа на Полена кај сите луѓе.

Песни и ора на средсело се вијат
вечерта како сите да се играорци
а на утро во црквата „Свети Илија“
се собира и младо и старо.

Те сакам Љубојно-село мое мило
и секогаш ќе се топлам во твоето крило
Илинден вечно да се слави и посакувам
секој да биде среќен.

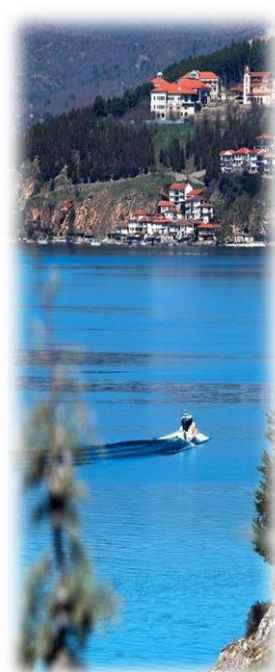

ОХРИДСКО ЕЗЕРО

Безброј свездички светат
на твоите бранчиња мали
кој волшебник бојата ти ја дари
со толку прекрасни синила.

Синилото твое живот дарува
затоа Охрид среќа има
од Самоиловата тврдина се се гледа
посетителот се да види и да биде среќен.

Ги гледам кајчињата што пловат
и рибарите што риби ловат
во тој убав посебен езерски свет
секој се радувам и памети сè.

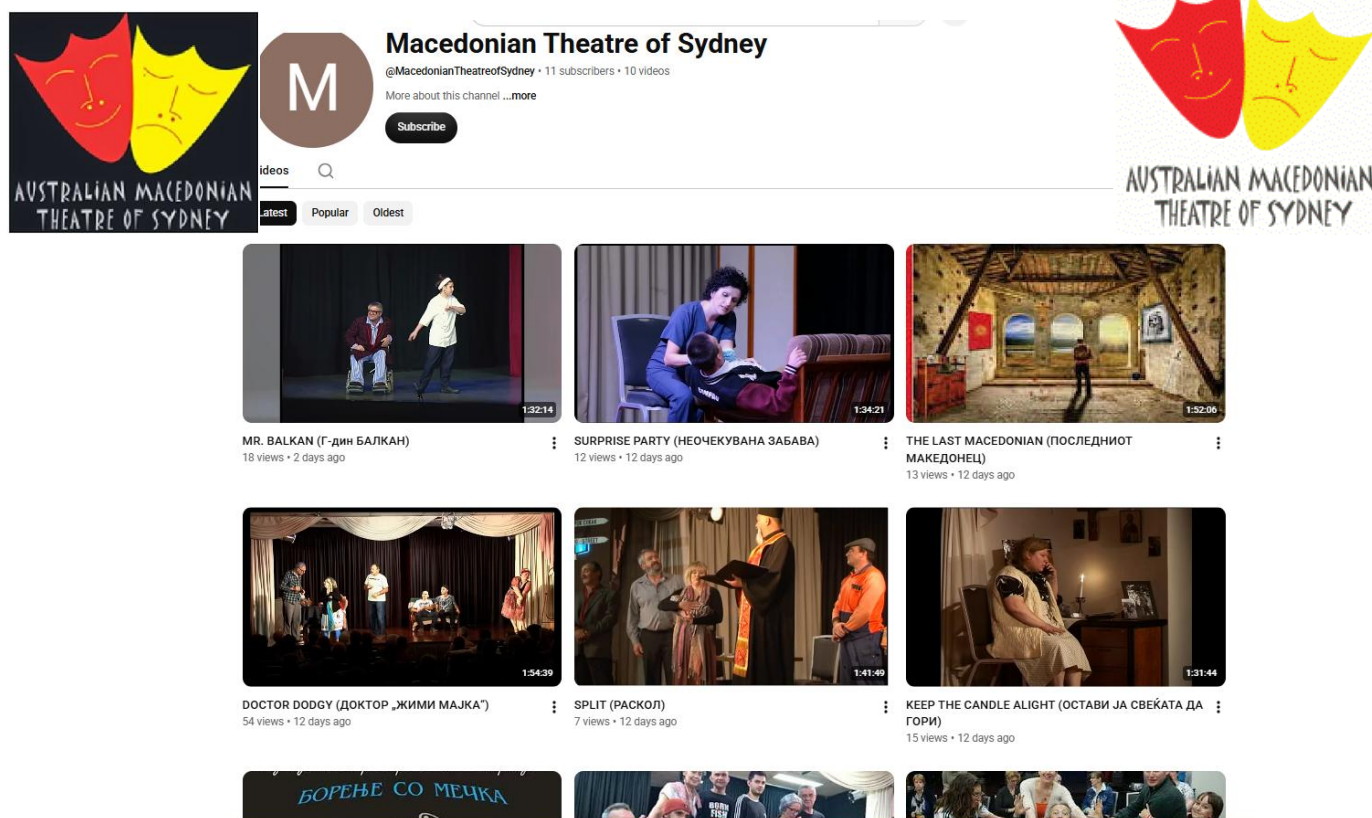

ПРЕТСТАВИТЕ НА МАКЕДОНСКИОТ ТЕАТАР ОД СИДНЕЈ СТАНАА ДОСТАПНИ НА YOUTUBE

Македонскиот театар од Сиднеј е несомнено најплодната културна институција во македонската дијаспора не само во Австралија, туку и во целиот свет. Во текот на изминативе децении овој театар продуцираше бројни претстави на македонски и на англиски јазик кои ги видеоа десетици илјади гледачи претежно во градовите во Австралија каде овој театар гостуваше.

Од неодамна Македонскиот театар од Сиднеј отвори свој канал на YouTube на кој се презентирани и ќе бидат презентирани сите нивни претстави со што истите практично стануваат достапни за гледање во целиот свет. Македонскиот театар од Сиднеј ги повикува сите заинтересирани љубители на театарската уметност да се претплатат на овој канал и да ги споделуваат линковите со претставите. Каналот може да го посетите на линкот <https://www.youtube.com/@MacedonianTheatreofSydney> или доколку на YouTube пишете Macedonian Theatre of Sydney.

Продукции од АМТС (кои веќе се поставени на YouTube или допрва ќе бидат поставени): Страв и срам (2008); Господин Балкан (2010); Стари и весели (2011); Раскол (2012); Остави ја сфеката да гори (2012); Борење со мечка (2013); Ограда (2014); Доктор Жими Мајка (2015); Ченто (2015); Куферот (2016); Баба се мажи (2016); Неда (2016); Неочекувана забава (2017); Сонце мое (2017); Каменот од Роби (2018); Последниот Македонец (2018); Тага за југ (2019); Баба бегалка (2019); Преполнета чаша (Локдеон) (2021); Преполнета чаша (Невидлив затвор) (2025); Клеопатра од Кравари (2026).

POLLITECON NEW FREE EBOOKS

Historical Manual Against The Greek Anti-Macedonian Propaganda

A new book, *Historical Manual Against The Greek Anti-Macedonian Propaganda*, has been published in three languages, English, Macedonian and Greek. Author and historian Aleksandar Donski said the book has testimonies from nearly fifty ancient Greek and other classical authors who clearly asserted that the Macedonians were a distinct people from the Hellenes. It also cites differences in language and personal names, and among other areas examines the gods and folk law that show the true nature and differences between the two peoples. Mr Donski is confident that the brochure will significantly help Macedonians in the Aegean part of Macedonia to successfully oppose Greek denationalizing policies and he encourages everyone to share the Greek language version among Greek speaking Macedonians. The book is published by the Macedonian Literary Association "Grigor Prlichev" of Sydney in collaboration with The Association of the Macedonians from the Aegean part of Macedonia "Mirka Ginova" of Stip.

The Natural and the Artificial Nations – The Macedonians and the Greeks

The book, *The Natural and the Artificial Nations – The Macedonians and the Greeks*, by Macedonian human rights campaigner in Greece, Traianos Pasois, has been translated from Greek to English. Translator, Eugenia Natsoulidou, said it is a very interesting book that deals with nations and ethnogenesis, and with much historical information and facts from antiquity to the Enlightenment and Nationalism of 19th century in Europe. The book discusses the many ancient peoples of the Balkan peninsula and how nations emerge, the known descriptions about the dominance of the Macedonians, the relationship between the Macedonian and Greek languages, the origin and names of the ancient Greeks, the conflict between indigenous people and foreigners, and the modern Greeks and Macedonia. Pasois says that to justify the occupation of half of Macedonia, the Greeks resort to a series of distortions of history, and that in one century they have committed more crimes than the Ottomans did in five centuries of occupation.

When ASIO Monitored Macedonians in Australia

Between 1946 and 1960 the Australian security service ASIO monitored the activities of the Macedonian Australian People's League, which was the publisher of the Makedonska Iskra newspaper. The book Makedonsko Avstralski Narodni Sojuz (Dokumentari) 1946-1960 is a record of the reports, correspondence, letters, memoranda and notes compiled by ASIO on the League and its leaders. As part of its monitoring, ASIO regularly translated Makedonska Iskra into English and these are also included. This book and its extensive record of documents was initiated and the documents obtained, organized and translated into Macedonian by

editor in chief and historian Teon Djingo and his team. Mr Djingo said ASIO's interest was part of the post World War 2 Western government concerns about potential sympathies with Moscow. ASIO officials created three volumes of documents on the activities of Macedonians and these are now in the National Archives of Australia. Mr Djingo said the book is a gift to the Macedonians in Australia.

Makedonci Mileniumski Svedoshta za Identitetskoto Ime

The book Makedonci Mileniumski Svedoshta za Identitetskoto Ime (Macedonians – Millennial Testimonials on the Identity and Name) is an 845 page book full of historical evidence and examples that for well over a thousand years the modern Macedonians have been known and recognized as Macedonians. The statements and quotes are drawn from a wide range of historical sources including well known people and documents. The author, Branislav Svetozarevikj-Pokorni, said that the Macedonians are the greatest proof that a people cannot be invented by a political decree, and much more, that the existence of a people cannot be banned by any State decree.

Aegean Storm

The book Egejski Buri/ Aegean Storm has been translated from Macedonian to Greek so it can be read by Macedonians from Greece and other interested people. The author, Vangel Ajanovski-Otse, said the book is about the truth of the Greek Civil War and the Macedonians who were involved in it. The information is drawn from the Revolutionary Movement in Edessa and the People's Liberation Front (NOF) in Aegean Macedonia. The first part of the book focuses on the events in Edessa and surrounding area. Parts 2, NOF Against Monarchofascism and the Defeat of the Democratic Movement (1945-1949), focuses on events that were important for

all of Aegean Macedonia. The Appendix has information on 50 Macedonians who were involved in NOF, the Communist Party of Greece, the Women's Antifascist Front, the People's Liberation Youth Union, and the Democratic Army of Greece and who were from the Edessa region and gave their lives. It also has information on six Macedonian members of the KKE from the Edessa region who were killed during the German occupation. The book was translated from Macedonian to Greek and published by the Macedonian Movement to Promote Mother Language "Krste Misirkov".

History of the Macedonian Movement of Balkan Prosperity (MA.KI.B.E. Rainbow)

The History of the Macedonian Movement of Balkan Prosperity (MA.KI.B.E. Rainbow) tells the story of the long-standing and prominent human rights organization for Macedonians in Greece. The author, well-known human rights activist Traianos Pasois, was a founder of both the Macedonian Movement of Balkan Prosperity and the Rainbow Party and was editor of the Zora newspaper. The book has many insights about how the Greek government has continually and heartlessly discriminated against indigenous Macedonians. Pasois also gives some of his personal history and experiences about growing up as a Macedonian in Greece and why he became involved in human rights. The book was translated from Greek to English by the Macedonian Education and Culture Movement of Edessa.

The Message of the Local (Native) for the 100 years from the Annexation of Macedonia

In his paper, The Message of the Local (Native) for the 100 years from the Annexation of Macedonia, human rights activist Traianos Pasois looks at the double standards and hypocrisy of the 100 year Greek celebrations of their victory in the 1912 Balkan Wars. Pasois discusses how these left out the effects of the 1912 war on the other ethnic groups in Macedonia, including the indigenous Macedonians. Despite the Macedonians being the "Natives, the Locals, as they call us", they were invited only "as spectators, applauders, spineless actors. No "leading history scientist" among those who will participate in the historic anniversary conference will dare to depict the real history." Pasois depicts that real history. "Those Macedonians who were killed, imprisoned, exiled or driven into forced exile these 100 years, are much more than those who suffered the same in the 500 years of Turkish occupation," he says.

Macedonian Diplomatic Rhapsody

Macedonian Diplomatic Rhapsody by Macedonian diplomat Risto Nikovski examines Macedonia's position in international politics and diplomacy. Current times are "decisive in many ways for the survival of both the state and the Macedonian people," and the reasons are numerous and include "the extremely negative role of the international factor", he says. "However, the responsibility for why everything is so bad is – ours, and ours alone" and that "the solutions, not only can, but must be diplomatic." Nikovski discusses numerous issues including the Macedonian Ministry of Foreign Affairs, and Macedonia's key political issues with Greece, Bulgaria and Albania including the Prespa Agreement, the Tirana Platform, and Bulgarianization and the agreements with Bulgaria. He also discusses the US and numerous other countries. The book was translated from Macedonian to English by Risto Stefov.

On Bulgarian Matters

The book *On Bulgarian Matters* by career diplomat Risto Nikovski is a timely discussion of the key political issues that affect relations between Macedonia and Bulgaria. The author says that Bulgaria's policies toward Macedonia are 'medieval', and says "Macedonia has no other option but to immediately cancel the "Agreement on Friendship, Good Neighbourly relations and Cooperation" with Bulgaria" if Sofia does not immediately stop blocking Macedonia's negotiations for membership in the European Union." He says this is the only way for Macedonia to get out of the impasse into which it has been brought by the Bulgarian national-chauvinist policies, otherwise Macedonia could very easily be waiting at the doors of the EU again for the next 30 years. He writes that "gradually, step by step, Macedonianism or, more precisely, the Macedonian people are being destroyed." The book is a hard-hitting analysis by a political insider.

Life as a Macedonian Ambassador

The book *Night Notes* by well-known novelist Petre Nakovski is a detailed account of his life as a Macedonian ambassador and diplomat during the early years of Macedonia's emergence as an independent country on the world stage. The book consists of Nakovski's daily diary notes from 1995 to 1999 when he established the Macedonian diplomatic mission and embassy in Poland and became Macedonia's ambassador in Poland. The book gives a personal and insightful look at his day to day life as ambassador and the many public and behind-the-scenes details of the political and diplomatic issues he dealt with. As well as interesting Macedonian and Polish citizens, it includes many high level national and international people and events.

Open Letters from Stojan Kochov and Risto Stefov

The book *Open Letters To the Greek government, the European Union and the Macedonian people* contains seven letters, five by Stojan Kochov and two by Risto Stefov. The letters are about the identity, language and existence of the Macedonian people in Greece. They take up and critique many of the key issues about the genocide and cultural genocide of the Macedonian people and include the key international issues and developments during the 1990s and early 2000s about Macedonia's recognition and name and the simultaneous non-recognition of the ethnic Macedonians in Greece. Kochov and Stefov have both authored many books on Macedonian matters, giving their letters great historical and contemporary insights. The letters and book were translated from Macedonian to English by Risto Stefov.

Confession to my Mother Ljuba – Ispoved kon Majka mi Ljuba

Well-known poet and author Ivan Trposki has published a dual language book, Confession to my Mother Ljuba – Ispoved kon Majka mi Ljuba, in both English and Macedonian. This is a personal book about the Australian based author visiting his birthplace, village, home, relatives and friends in Macedonia. Trposki's confessions at his mother's grave are not sentimental but cover the full range of the mother-son relationship from loving and caring to honest harsh and cathartic remembrances. The book has many well-written stories and thoughts about his childhood, family and village people and life. There are also many stories about his life, people and travels in

Australia.

The Archive of the Macedonian Literary Association 'Grigor Prlichev'

The book, Od Arhivata Na Makedonskoto Literaturno Drushtvo 'Grigor Prlichev' (1978-2023) Vtoriot Proshireno Izdanie (From the Archive of the Macedonian Literary Association 'Grigor Prlichev' Second Extended Edition), is a huge collection of the important documents accumulated over the Association's 45 years to 2023. The book was assembled and edited by Ivan Trposki, one of the Association's founders and a long time executive member. A large section of the book has numerous media articles about the Association, the many letters received by the Association, including from many well-known Macedonian literary figures, and information on the 112 books it had published to 2023.

Koine (So Called Ancient Greek) Derived From Ancient Egyptian

The book, Koine (So Called Ancient Greek) Derived From Ancient Egyptian, by Risto Ivanovski is now available in both English and Macedonian. The book discusses the history and languages of the eastern Mediterranean and numerous theories, some of which contradict accepted and established ideas about them. Among these, that The Same People Lived in the Balkans and in Asia Minor, The So-Called Homeric Language was Slavonic – So Called Slavic, Koine Did Not Exist During the Time of Alexander, Koine (So-Called Ancient Greek) Hellenic Language From Alexandria, Koine was the Alexandrian Language – In Athens the Official Language was Ionian. This book adds fuel to contested and controversial issues.

More Articles on Macedonia

The book Gimnazium (High School) is a collection of 73 articles and commentaries on a wide variety of Macedonian themes. The author, Tihomir Stojanovski, is a professor of dramatic arts. The subjects of the commentaries range across culture, politics and history both ancient and contemporary and that affect Macedonia and Macedonians and their place in the world. The articles were originally published in the culture section of Nova Makedonija newspaper. This is the author's second book of commentaries, the first being Drum za Makedonija (Road to Macedonia).

Book Review of Children of the Greek Civil War now in Macedonian

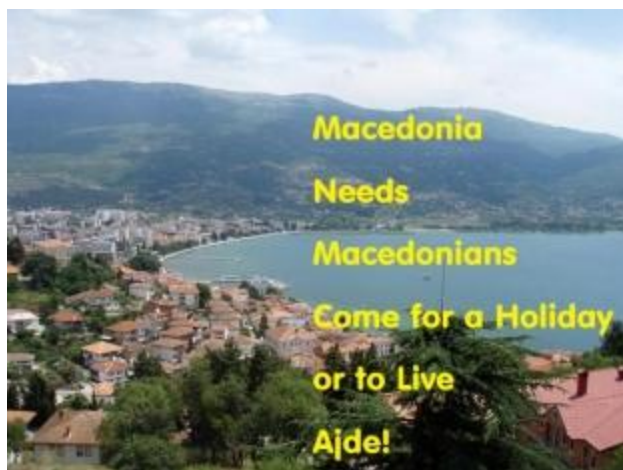

The Book Review of Children of the Greek Civil War by Victor Bivell has been translated into Macedonian by author and Makedonska Nacija editor, Mane Jakovleski. This is the full review with additional information of particular interest to Macedonians and the child refugees. This includes how the book, by professor Loring Danforth and associate professor Riki Van Boeschoten, does several things that most other writings about the Greek Civil War fail to do, such as treat equally the identities of the Macedonian and Greek children; discuss and compare side-by-side the Communists' child refugee evacuation program and Eastern Bloc homes with Queen Frederica's paidopoleis, her homes in Greece for "orphans and abandoned children"; provide the best available statistics on the refugees and Queen Frederica's children; and compare the claims of genocide by both sides.

More Free Ebooks

There are now almost 600 free ebooks in The Pollitecon Free Ebooks Library

Macedonia Needs Macedonians

Canadian Macedonian Books

A reminder that Canadian Macedonian Books has a great selection of Macedonian books in English from around the world. These include non-fiction, fiction, children's and cook books. Canadian Macedonian Books is run by Virginia Evans, a former co-president of the Canadian Macedonian Historical Society and founder of the Macedonian Film Festival in Toronto.

Фиданка ТАНАСКОВА

**Јубилеј: Прославени 75 години на Матицата на иселениците
од Македонија**

РОДНОКРАЈНО-ИСЕЛЕНИЧКИ МОСТ НА ПОВРЗУВАЊЕ, СОРАБОТКА И НЕЗАБОРАВ

- Матицата на иселениците е формирана 1951 година
- Голема е улогата, значењето и мисијата низ децениите

Матицата на иселениците од Македонија свечено и достоинствено го прослави својот голем јубилеен празник – 75 години од формирањето и огромната децениска активност, улога и мисија како иселеничко-татковински дом.

На свечениот чин одржан во Музејот на македонската борба крај реката Вардар, присуствуваа многубројни членови и активисти, иселеници и гости од различни генерации и од разни места во Републиката и во странство.

Ваквата долговечност – седумте и пол децении постоење, се повод и прилика за навраќање низ времето. За прелистување на дел од огромниот документариум, со импозантниот број исполнети страници на Матицата на иселениците од Македонија, која испишува историја. Испишува незаборав. И за тој изминат временски период, на свечениот собир, ја имав укажаната голема чест јас да се обратам, како новинар и публицист кој континуирано има следено и пишувано за Матицата, а бев и надворешен член на оваа институција, која има посебно место, улога и значење во македонскиот летопис. Бидејќи Матицата е мостот на поврзување, соработка, на трајните релации на татковината со генерации и генерации наши браќа и сестри заминати на многу меридијани од планетава Земја.

Та, и името Матица кажува толку многу, зашто е симбол од семејно-роднински, иселеничко-роднокрајни поврзувања, сплотеност и соработка. Нејзините почетоци се од времето кога група упорни, истрајни и визионерски создатели, пред 75 години ги поставуваат основите на тогаш новата институција, сè со цел, таа да биде и јадрото и трансферзалата на поврзување одовде од родната земја, со нашите во светот.

Поврзување со сонародниците кои во срцата ја носат за навек татковината, мајковината и дедовината, заради воспоставување трајни врски на родната земја со иселениците и, за да се чува, негува, афирмира и пренесува на генерациите низ времињата, љубовта кон коренот, кон потеклото, како и љубовта кон мајчиниот јазик, културните и национални вредности и дострели.

Во 1951 година, по иницијатива и предлог на видни личности од културниот и општествениот живот во и надвор од Македонија, како и на здружение на граѓани, била регистрирана Матицата на иселениците од Македонија. Потоа и официјализирано нејзиното постоење на основачкото собрание одржано на 16 јуни пред 75 години и потврдено со државни одлуки и решение. Бил издаден и проглас во кој се укажува за целта, задачите и улогата на Матицата.

За прв претседател бил избран Димче Стојанов Мире. За потпретседатели: Наум Пејов и Ванчо Бурзевски. Во изминатите седум и пол децении, на чело на Матицата биле: Димче Мире, Томе Буклески, Живко Василевски, Боге Сотировски, Иван Катарџиев, Томе Саздов, Димитар Керамичиев, Ѓорѓи Тоновски и Иван Џо Петрески. И сите тие заедно со избраните тимови, органи и тела, оставиле вредни дела и неизбришливи траги.

Историјатот на македонското иселеништво е тесно поврзан со политичките, економските и општествените прилики во земјата, во регионот и пошироко. Заминувале од родниот праг нашите предци и по нив, ја напуштале својата татковина така што, најголемите иселенички бранови биле кон Америка, Австралија, Канада и дел европски земји. Се именува како економска и политичка емиграција.

Во Република Македонија, Матицата разгранува голема активност. Постојано реализирајќи море од најразлични програми, акции, проекти и содржини. Организира многу посети, средби, свечености, манифестации, семинари, летни школи, потоа иселенички карвани, бизнис форуми и разни тури и визити во татковината - во наши села и градови, во најпознатите историски, духовни, туристички, археолошки, крајезерски и други места и природни убавини.

Колку делегации, претставници на македонските иселенички организации, друштва, црковни општини, здруженија, асоцијации, клубови, ансамбли и групи биле најсрдечно и најтопло пречекувани од Матицата и насекаде во родна Македонија. А во светот со големо внимание, гостољубие, уважување и почит, се пречекувани претставниците на Матицата при нивните патувања, посети, разговори и договори со нашите браќа и сестри. Матицата испраќаше и активисти, делегати и бизнисмени и писатели и студенти и научници и играорци и песнопојци.

Меѓутоа, овој иселенички дом постојано испраќаше и многу книги, учебници, информации и прилози за клубовите, организациите, училиштата и факултетите, како и за македонските радио и ТВ програми, весници и интернет страници. Списанието „Македонија“, тоа медиумско огледало на настаните и дома и кај нашите сонародници, почнало да излегува во мај 1953 година како илустрирана ревија, како богата хроника и со децении беше испраќано на

илјадници адреси. Последниот број 662 на списанието е во декември 2013 година. Меѓутоа, интернет страницата на Матицата на иселениците е една од најпосетуваните од иселениците во светот. Бидејќи е линкот на поврзување и информирање со објавата на вести, информации, прилози и илустрации за најзначајните настани во Република Македонија и кај нашите браќа и сестри низ меридијаните.

Заслужува голема признателност и респект сегашниот состав на Матицата на иселениците од Македонија, на чело со неуморниот и докажан посветеник претседателот Иван Џо Петрески, со вредниот и креативен тим како Елена Оровчанец-Спировска и Христијан Петрески. Продолжувајќи и иновирајќи ја широката лепеза на активности, на трајните врски со нашите браќа и сестри Македонци кои век-векуваат на сите континенти.

Во оваа пригода, во ова јубилејно навраќање, да им посакаме на нашите сонародници да ги продолжуваат врските, соработката и воопшто контактите и с љубовта кон татковината. А Матицата на иселениците да продолжи да биде она што со децении е – вистинска Матица на иселениците од Македонија.

На свечениот седум и пол децениски јубилеен чин, беше промовирана монографијата за Матицата на иселениците од авторите Катерина Тодоровска, Елена Оровчанец-Спировска и Христијан Петревски. Промотивна реч имаше Васил Тоциновски.

Благодарници и посебен медал за заслуги и придонес им беа доделени на Катерина Тодоровска, Фиданка Танаскова и Васил Тоциновски.

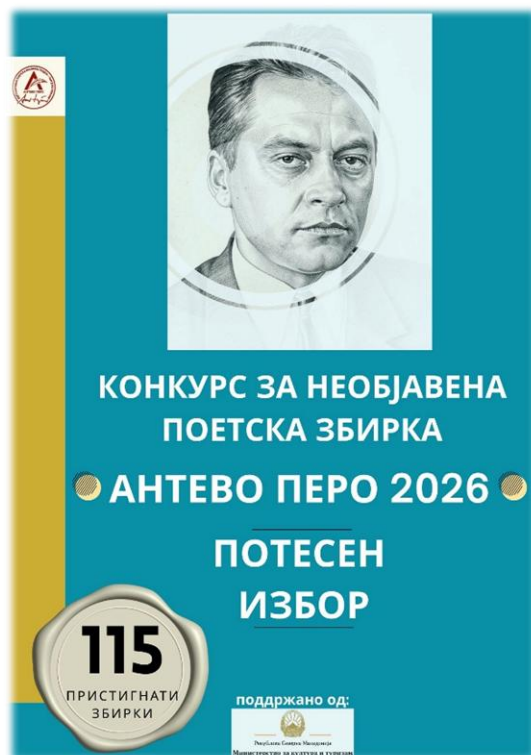
д-р Атина ЦВЕТАНОСКА

**НАГРАДАТА „АНТЕВО ПЕРО“ ЗА 2026 ГОДИНА ЗА
СТИХОЗБИРКАТА „АКО НЕ СЕ ОТВОРИ ФИОКАТА
МАЧКАТА ЌЕ БИДЕ ЖИВА“
ОД ДАНИЕЛА АНДОНОВСКА-ТРАЈКОВСКА**

Жири-комисијата за доделување на наградата, во состав: проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска (претседател), д-р Атина Цветаноска и Виолета Танчева-Златева (членови), пред да пристапи кон донесување на завршната одлука за наградата „Антево перо“, што подразбира печатење на наградената стихозбирка во специјалната едиција на наградени автори, уште еднаш го изразува своето задоволство од рекордниот одзив и учеството на 115 автори. И оваа година комисијата имаше тешка задача да направи избор на поетските дела кои се издвоија со својата автентичност, сензибилитет и поетски карактеристики.

Од пристигнатите 115 поетски ракописи, во потесен избор за наградата влегоа девет стихозбирки, и тоа: Ерол Туфан – „Недовршени песни“, Белинда Сипкоска Гаштарова – „Домот ми е полн со небо“, Емељ Туна – „Анатомија на бршленот“, Лидија Размоска Тримовска – „Патот до Огнена“, Јулијана Младеновска-Тешија – „Чекрот“, Александар Русјаков – „Дегустација на жената“, Милош Соколиќ – „Име во идно време“, Маја Мојсова – „Ајта“ и Даниела Андоновска-Трајковска – „Ако не се отвори фиоката мачката ќе биде жива“. По темелно разгледување на вредностите на секоја од овие девет стихозбирки и по завршните дискусии на членовите, Комисијата едногласно донесе одлука наградата „Антево перо“ за 2026 година да ѝ припадне на стихозбирката „Ако не се отвори фиоката мачката ќе биде жива“ од Даниела Андоновска-Трајковска.

Отривањето на личната суштина е филозофско патување на кое секој поет не се осмелува да тргне. Самоспознавањето преку песна понекогаш може да биде тежок процес во кој поетот одново се пресоздава и одново се раѓа во зборот и тој станува негов начин на постоење и откривање. Кога еднаш се зачекорува по тој пат, песната станува простор во кој секој може да разговара со самиот себе. Таков дијалог се води во збирката со несекојдневен наслов „Ако не се отвори фиоката мачката ќе биде жива“ од Даниела Андоновска-Трајковска, добитничка на наградата „Антево перо“ за 2026 година. Поезијата поместена во оваа збирка е изградена врз основа на дуалистичките принципи кои се основа на дијалектиката. Даниела Андоновска-Трајковска успеала да го дофати вечното движење на нештата преку описот на минливоста и конечноста на нештата. Песните се конечни на белините, но во исто време се и надвор од нив. Тие

постојат и во сегашноста и во вечноста. Таа ги пресоздава од своите лични вистини и од својот извор ја црпи мудроста на споделените факти. Тоа е, всушност, и целта на арс поетиката, бидејќи поетот не пишува само за да го пронајде вистинскиот збор, туку тој го бара тој збор за да се пронајде себеси. Со тоа, Сократовата потрага по самоосознавањето станува природна основа за таа модерна арс поетика, при која, со спознавањето на внатрешниот свет, поетот го креира неговиот личен, поетски свет кој како да се движи на границата меѓу реалното и надреалното. Тоа спознавање не е еднократен чин, туку долготрајно духовно и филозофско патување на кое Андоновска-Трајковска оди со решителен чекор. Во тој процес таа ја црпи својата сила од зборот, кој слично како кај Анте Поповски, особено во неговата „Света песна“, има создателна, трансформирачка и божествена моќ. Притоа, јазикот и изразните средства што ги користи имаат ефект на јазични експлозии кои се наоѓаат на вистинско место и во вистинско време. Пример за тоа е Квантната теорија на Шредингер, која авторката многу досетливо ја користи создавајќи силна метафора со која соопштува универзални вистини испреплетени во нашето секојдневие. Шредингеровата мачка, заробена во својата позната состојба помеѓу животот и смртта, станува метафора за нашето постоење, бидејќи ние постојано живееме помеѓу можноста и конечноста, помеѓу она што го знаеме и она што само го насетуваме. Сè додека не погледнеме во кутијата, вистината останува отворена, како песната пред да биде прво напишана, а потоа и прочитана. Во тој простор помеѓу видливото и невидливото се раѓа поезијата како обид да се фати мигот пред да стане минато, да се даде облик на она што нема облик и да се најде смисла во хаосот на постоењето. Можеби и песната е своевидна Шредингерова мачка. Додека е во тишината на авторката, таа е истовремено можност и стварност, неизговорена и веќе присутна. Со првиот збор, таа се отвора кон светот, но тоа откривање никогаш не е целосно. Останува нешто скриено меѓу стиховите како тајна што постои само затоа што не можеме до крај да ја растајниме. А ние, како и песната, постоиме помеѓу две крајности: помеѓу здивот и тишината, помеѓу времето и вечноста, помеѓу она што сме и она што можеме да бидеме.

Даниела Андоновска-Трајковска

ДАНИЕЛА АНДОНОВСКА-ТРАЈКОВСКА

(од книгата „Ако не се отвори фиоката мачката ќе биде жива“, наградена со Антево перо за 2026)

ВРЕМЕ ВО КОЕ НЕМА ДА ПОСТОИМЕ

Татко ми веќе десет години е пензионер
но нема поминато ниту еден ден да не е на работа
станува во 5 часот наутро
се мие темелно од половина нагоре
исто како во војничките денови
но тогаш со младешка сила се обидува
да го истакне сјајот на годините
а сега се обидува да ги измазни деновите
под вишокот кожа
привлечена од мислата на гравитацијата
си свирка весела мелодија додека ги отстранува
влакната од лицето со бричот на времето
прави лесна утринска гимнастика
за да му се вратат коските на место
изместени од сонот
кој упорно сака да му ги украде стапалките
и излегува надвор за да ги наводнува
растенијата во дворот
собира зрели секунди
вдишува свежина
а потоа си влегува дома
го отвора компјутерот и издишува стихови
кои вртоглаво скокаат на тастатурата
за да се соберат на празниот лист виртуелна хартија
и да создадат време во кое еден ден нема да постоиме

„КНИЖЕВНИ ВЕРТИКАЛИ“ КАКО СОСТАВЕН ДЕЛ НА БИТОЛСКОТО КУЛТУРНО ЛЕТО 2026

Во вторникот на 18 август 2026 година во Свечената сала во некогашниот дом на АРМ (Офицерски), со почеток во 19 часот, веднаш по поздравното обраќање кон поканетите гости и присутната публика од страна на водителката на настанот, проф. д-р Билјана Граматковски, следуваše кратка музичка нумера во изведба на м-р Злата Данилоска, пијано. А потоа претседателката на Македонското научно друштво – Битола, проф. д-р Даниела Андоновска – Трајковска со претходна кратка најава за програмските активности кои во наредните денови ќе треба да следат - беше прогласен за отворен и тридневниот меѓународен фестивал „Книжевни вертикали“ во организација на Македонското научно друштво, а е во склоп на Битолско културно лето „Бит фест“ 2026 – Битола. Овој настан, пред сè, е важен за Битола и битолчани, а секако и за нашата убава Македонија. По краткото обраќање на градоначалникот на Општина Битола Тони Коњановски, кој посебно ја нагласи и важноста на овој настан следуваše и најавеното поетско читање.

И како што е редот, најпрво им се даде збор на поетите од други држави и беа гости на овој важен поетски настан: Калина Изабела Зјола (Полска), Димитрис П. Краниотис (Грција), Лулзим Тафа (Косово) и Арјан Т. Калчо (Албанија). По нив настапија и поетите од Македонија и тоа: Даниела Андоновска – Трајковска, Оливера Андоновска, Лили Бошевска, Милица Димитријовска – Радевска, Петре Димовски, Златко Жоглев, Никола Илијовски, Елизабета Јончиќ, Весна Мундишевска – Велјановска, Зоран Пејковски, Михајло Свидерски, Габриела Стојаноска и Мирјана Стојановска. Тоа се активностите кои што беа најавени и се одржаа во првиот поетски фестивалски ден. Настанот заврши некаде околу 20 и 30 часот и мора да се каже дека читањето на поезијата беше проследено со големо внимание од страна на бројната публика која целосно ја наполни салата, а тоа беше потврдено и со громогласните аплаузи.

Обраќање на Градоначалникот на Општина Битола, Тони Коњановски

Обраќање на претседателката на Македонското научно друштво - Битола, Даниела Андоновска - Трајковска

По завршувањето на програмските активности предвидени за првиот фестивалски ден, беше направена и заедничка фотографија од учесниците.
Фото: Ивана Христова

ВО СТРУМИЦА ЗАВРШИ 21. „АСТЕРФЕСТ“

Во сабота, со проекција на пет наградени филма, заврши 21. издание на интернационалниот филмски фестивал „Астерфест“, коешто се одвиваше под мотото „Со отворени очи“.

По свеченото отворање од градоначалникот Петар Јанков, на самиот почеток, лауреатката Синоличка Трпкова ја прими наградата „Астер“ од претседателот на „Астерфест филм фестивал“.

Во текот на петдневните чествувања во знакот на филмската уметност, во преполниот Амфитеатар беа прикажани 20-тина кусометражни филмови. Покрај натпреварувачката, имаше и ревијална долгометражна програма во која специјални проекции имаа „Версус: филмовите на Кен Лоуч“ на Луиз Осмонд, „Железна тврдина“ на Митко Панов, „Филм до вжештување“ на Дарко Баиќ и „Жртвопринесување“ на Андреј Тарковски.

Гостите имаа Тивериополска филмска посета на Манастирот во Велјуса, а се одржаа и промоција на филмска литература и авторска средба низ прашања и одговори од публиката. Жири-комисијата, составена од Теа Китаришвили, Бернард Дичек и Ана Витанова-Рингачева, едногласно одлучи и ги соопшти наградите за најдобрите филмови.

Гран прито за најдобар краток филм го понесе „Неми филмови“ на Крсте Господиновски, во македонско-романска копродукција. Златната потковица му припадна на „Крајолици на човештината“ на Јана Хунтерова, во чешко-македонско-британска копродукција. Сребрената потковица отиде во рацете на данскиот „Душа птица“ на Тобијас Кампан, а со Бронзената потковица се закити Маријам Бакачо Хачвани за грузискиот „Земјата на мажите“. За најдобар режисер со наградата „Ацо Алексов“ беше прогласена Елвира Барбоза за францускиот филм „Франсин, исток-запад“, а наградата за најдобро сценарио „Ѓорги Абациев“ отиде кај Бранко Костески за македонскиот краток филм „Остров“. Специјални признанија од жириго добија и јужнокорејскиот „Разденување“ на Хе-о Парк и бугарскиот „Оџачарот“ на Настимир Цачев.

Најголем број гласови од публиката освои канадскиот оскаронец „Девојчето што ронеше бисери“ на Крис Левис и Мацек Шчербовски, а наградата за најдобра женска улога „Зора Георгиева“ ѝ припадна на британската актерка Софи Томпсон во филмот „Нешто бесмислено“.

Фестивалот продолжува со намерата да го афирмира светскиот авторски филм, но и дела од македонската кинематографија.

Овогодишниот „Астерфест“ беше поддржан од Агенцијата за филм на РС Македонија и од Општина Струмица.

Гордана ДИМОВСКА

НОВА ТЕОРИЈА ЗА ЈАЗИКОТ - ЈАЗИКОТ КАКО СИСТЕМ НА ЗАШТИТА И ПРЕЖИВУВАЊЕ

Научниците ја оспоруваат 70-годишна теорија за јазикот со изненадувачко откритие. Ново истражување тврди дека човечкиот јазик функционира во форма на „градежни блокови“, каде што нашите мозоци ги спојуваат предвидливите низи од зборови (како „на крајот од“ или „може ли да имам“) наместо да конструираат сложени, хиерархиски реченични дрва.

Истражувачите идентификуваа претходно занемарена структура што лежи во основата на човечкиот јазик, откривајќи шеми што се протегаат надвор од традиционалните мерки на емоции.

Нова студија ја оспорува широко прифатената идеја дека значењата на зборовите се организирани околу емоциите. По анализата на милијарди зборови, научниците открија дека јазикот може да биде обликуван од нешто поосновно: потребата за безбедност.

Истражувачите на Универзитетот во Вермонт пронајдоа нов начин за разбирање на јазикот, оспорувајќи ја главната претпоставка во психологијата, лингвистиката и вештачката интелигенција што ги води истражувањата повеќе од 70 години.

Нивната студија, објавена во Science Advances, претставува „усиометрија“, квантитативен пристап кон проучување на суштинското значење. Работата сугерира дека јазикот не е организиран главно околу емоциите, туку околу подлабок образец обликуван од моќ, опасност и ред.

Централното откритие е впечатливо: низ целиот јазик, луѓето постојано се наклонуваат кон безбедноста. Со децении, многу истражувачи го опишувале значењето преку три емоционални димензии: валентност (позитивна наспроти негативна), возбуда (возбудена наспроти смирена) и доминација (контролирање наспроти покорност), модел познат како VAD рамка. Пристапот произлезе од влијателната работа во 1950-тите од Чарлс Осгуд и други, и е широко користен во психологијата, лингвистиката и системите за вештачка интелигенција кои анализираат чувства.

Новата анализа, базирана на милијарди употреби на повеќе од 20.000 зборови низ различни текстови од реалниот свет, покажува дека оваа долго користена рамка има големи слабости. Со поддршка од Националната научна фондација на САД, Google, MassMutual и други финансиери, истражувачите користеле современи пресметковни методи за да идентификуваат различен сет на основни димензии на значењето. Тие откриле дека VAD димензиите не се навистина независни и можат да сокријат пофундаментална структура во јазикот. Истражувачите тврдат дека значењето е подобро доловено со три независни димензии: моќ (слаба наспроти моќна), опасност (безбедна наспроти опасна) и структура (уредена наспроти хаотична).

Истражувачи од Универзитетот во Вермонт развија „оусиометар“, алатка за мерење на значењето во големи текстови, и идентификуваа три клучни димензии на значењето: **моќ, опасност и структура**. Користејќи го Les Misérables како пример, тие покажаа како јазикот на приказната се менува низ овие димензии со текот на времето, демонстрирајќи ја способноста на алатката да го мапира значењето во текстови со голем обем.

Ова е важно сега бидејќи јазичните технологии сè повеќе го обликуваат начинот на кој луѓето комуницираат, од големи јазични модели до автоматизирана модерација на содржината. Разбирањето на структурата на значењето стана поважно. Новата рамка објаснува повеќе од 90% од варијацијата во значењето, во споредба со околу 72% за традиционалниот VAD модел.

Кога истражувачите ја проучувале употребата на зборови низ книги, вести, социјални медиуми и говорен јазик, еден модел се појавувал одново и одново. Јазикот силно ги фаворизира зборовите поврзани со заштитата во однос на зборовите поврзани со опасност.

Оваа пристрасност кон безбедноста нуди ново толкување на принципот Полијана, долго позната идеја во лингвистиката дека јазикот има тенденција да го искривува позитивното. Новата работа сугерира дека моделот не е само за позитивни емоции. Наместо тоа, тој одразува подлабока пристрасност кон безбедноста. „Пристрасноста кон позитивноста на принципот Полијана“, заклучува студијата, „всушност е едnodимензионална проекција на основната пристрасност кон безбедноста“.

„Ова е големо набљудување што произлегува од оваа работа“, рече Питер Додс, директор на Институтот за комплексни системи на UVM и виш автор на студијата. „Изразите на безбедност се клучни за сите јазици“.

Наодите носат широки импликации. Ако јазикот е наклонет кон безбедноста, тогаш комуникацијата можеби е обликувана од еволутивните притисоци поврзани со преживувањето. Зборовите прават повеќе од тоа да изразуваат емоции. Тие им помагаат на луѓето да го проценат ризикот, да ги идентификуваат заканите и да го координираат однесувањето кога светот е неизвесен.

Овој поглед помага да се објасни зошто луѓето толку често комуницираат дали нешто се чувствува безбедно или опасно. Низ културите и ситуациите, луѓето редовно го сигнализираат нивото на ризик на местата, дејствата, луѓето и настаните. Студијата сугерира дека оваа димензија на безбедност не е секундарна во однос на емоциите. Може да биде една од темелите на значењето.

Од оваа перспектива, позитивноста во јазикот не е само за среќа, одобрување или оптимизам. Може да сигнализира и предвидливост и безбедност во заедничка средина. Јулија Цимерман, постдокторски истражувач во Лабораторијата за компјутерски приказни на UVM и коавтор на студијата, вели дека рамката укажува на основна карактеристика на човечкото искуство. „Моќта, опасноста и структурата“, рече таа, „се релевантни за секоја личност што некогаш живеела“. Лингвистите исто така долго време забележуваат дека јазикот фаворизира изрази на добрина и ниска агресија.

ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МАКЕДОНСКА ПОЛИТИЧКА ЕМИГРАЦИЈА (1962–1991) ОД М-Р МАРЈАН ГИЈОВСКИ

Македонската историска наука се збогати со уште еден научен труд посветен на македонската политичка емиграција формирана по Втората светска војна. На 4 јуни 2026 година, на Институтот за национална историја, м-р Марјан Гијовски ја одбрани докторската дисертација „Македонска политичка емиграција (1962–1991): Движење за ослободување и обединување на Македонија“, под менторство на проф. д-р Марјан Иваноски и проф. д-р Марјан Димитријевски. Гијовски повеќегодишни научни истражувања посвети на оваа тема, при што користеше изворен архивски материјал, сведоштва на живи политички емигранти, мемоарска литература, видеоматеријали и други извори.

Историчарот, меѓу другото, се осврнува и на Австралија како континент во кој живее бројна македонска емиграција. Особено значаен е фактот што во периодот по создавањето на современата македонска држава, македонската заедница во Австралија била меѓу најдобро организираниите. Во таа смисла, и македонската политичка емиграција, претставена преку ДООМ, имала најсолидна организациска база токму во Австралија. Оттука, ова истражување има пошироко значење и претставува придонес кон проучувањето на историјата на македонската емиграција на овој далечен континент. Во наредниот период се очекува трудот да биде објавен и промовиран.

Несебична поддршка на докторандот во текот на неговата работа му дал и Иван Трпоски од Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј.

A NEVER-ENDING CAMPAIGN TO ERASE EVERYTHING MACEDONIAN

In my over thirty years of research I have discovered that, without a doubt, there are factors, major factors, out there that want everything Macedonian erased. To this day I have not figured out why this is but I have documented how and by whom this erasure is being waged.

My aim in this write-up is to historically expose this grand but gradual campaign to erase everything Macedonian, including the Macedonian people.

While every country, old and new, was welcomed to take its place in the world during the 19th and 20th centuries, Macedonia, an ancient country, was continuously and without exception, suppressed and prevented. The suppressions varied from time to time but have not ceased to this day.

I can only speculate as to why this is happening to Macedonia and the Macedonian people but I am certain of who is doing it and how they are doing it, which will be the focus of this write-up. But first I need to explain the underlying circumstances of how Macedonia and the Macedonian people ended up in this predicament.

It the past, it was the European Great Powers who allowed Macedonia to be invaded, occupied and Partitioned. That was well and good, but who is pulling the strings today?

Let us not delude ourselves that Greece alone changed our name, or that Bulgaria is the only one who is nationally disfiguring us. It is a notorious truth that behind all this are the interests of the United States, followed by the EU. We must not forget that after the collapse of Yugoslavia, independent Macedonia encountered a fierce international boycott on the path to international establishment. Unprecedented activities and measures were immediately launched to definitively close the "Macedonian question". More precisely - to erase the Macedonian people. The same policy has been ongoing all this time, for 30 years, and now - it is being finalized.

All countries negotiate and agree on current issues and future cooperation. Macedonia, however, has been forced through negotiations to revise its own history, and accept both corrections and definitions of the histories of its neighbours, making unimaginable national concessions to its own detriment.

FIRST THEY RECRISTENED US, NOW... AMERICAN AGGRESSION IS APPLIED ON A LARGE SCALE TO ERASE US EVERYWHERE. WE EITHER EXIST AS MACEDONIANS OR WE DO NOT EXIST AT ALL, THAT IS OUR CHOICE. There is no third option. It is undeniable that Macedonia's strategic goal is to become a member of the European Union. That is a good idea. But at what cost?

Our "dear neighbours" Greece and Bulgaria will not miss a single opportunity to let us know that, for EU membership - we depend on them. And they will have countless demands or, even more so - blackmail and ultimatums. With American help, they will not stop until everything Macedonian is erased. We will then join the EU but not as Macedonians.

Why? Because "someone" wants the Macedonians permanently erased and has been patiently doing it for many years mostly through its proxies. The Macedonian people's desire to join the EU has, once again, opened this opportunity and this time the USA has taken the lead to close the "Macedonian Question" for good.

Before I continue I want to mention something which may become relevant later. A couple of decades ago I received a phone call, which lasted a few hours, during which a couple of issues were brought up that may be relevant to our discussion here. The man on the other side of the line introduced himself as a person working for one of the American agencies, I will not mention which one, but you can guess. He wanted to know what we were doing; what our plans were? I said I did not understand what he was asking me and asked him to elaborate. He said the articles you are writing and passing around on the internet. Oh that, I said, I am writing about Macedonia's history and as I discover more things I write about them. For what purpose, he asked. Just as a learning exercise I said, why do you ask? Well, because you may have some sort of plan? What kind of plan, I asked. You know the kind that would re-unite Macedonia, Alexander's Macedonia. I had to laugh at this point and at the same time I said you must be joking. A tiny country like Macedonia, what could it possibly do? After a short pause he asked how many soldiers Alexander had when he started the Asia campaign? I said about 45,000 of whom 15,000 were Macedonians. He then said it is determination and a good plan that brings success, not numbers. I told him I had no such plan. I was a simple person trying to learn my history and teach my friends at the same time. I then asked him what this was all about? He said that the United States works on a 100-year plan and investigates everything and if it sees a threat it likes to "nip it in the bud". In other words, eliminate it before it has a chance to grow.

This and other things I learned from that man got me thinking and pushing my envelope to way beyond what was reasonable and rational. It prompted me to ask the question why did the USA build the Bondsteel base in Kosovo? As far as I know it houses 50,000 US soldiers. I was led to believe it was there to protect the Balkans from the Russians... But then the Russians are many miles north of Kosovo.

Throughout the various chapters of this book I will provide you with information accumulated, not just by myself but also by other authors, that will show how major factors, especially the USA, are involved in the gradual erosion of everything Macedonian.

For more information on this subject read my latest book "**A never-ending campaign to erase everything Macedonian**". You can find the book at this link: <https://www.pollitecon.com/Assets/Ebooks/A-never-ending-campaign-to-erase-everything-Macedonian.pdf>

ПОДЕЛБАТА НА МАКЕДОНИЈА - ЗАЦВРСТЕНА СО БУКУРЕШКИОТ ДОГОВОР

Букурешкиот договор е потпишан на 10 август 1913 г. помеѓу завојуваните страни во Втората балканска војна: Србија, Црна Гора, Романија и Грција од една страна и Бугарија од друга страна.

Македонија била поделена на тој начин што нејзиниот најголем дел, односно Егејскиот, со површина од 34.356 км² го добила Грција, Вардарскиот дел со површина од 25.342 км² го добила Србија, Пиринскиот дел со 6.798 км² и бил даден на Бугарија, а Албанија добила 1.115 км² во западниот дел. Помеѓу делегатите присутни на тој погубен ден за Македонија, немало претставници од Македонија, присутни биле само делегати на Грција, Бугарија, Србија, Црна Гора и Романија.

Со распарчувањето во Букурешт, Македонија од централен и најзначаен дел од Балканот станала периферија и провинција на балканските земји.

Веднаш потоа **започнало асимилирање на македонското население** во Јужни Срби, Бугари, Славофони Грци и Албанци.

Територијата на Македонија во рамките на Отоманското Царство се граничела на север со Шар Планина, Скопска Црна Гора, Козјак и Рила. Западните граници се протегаале преку планините Кораб, Јабланица, Грамос и Пинд, на југ по реката Бистрица до Егејското Море и на исток до сливот на реката Места. Во рамките на овие географски граници, Македонија зафаќала површина од 67.741,2 км².

Со Букурешкиот мировен договор, Македонија била поделена и тоа:

- Егејскиот дел, со површина од 34.356 км² го окупирала Грција,
- Вардарскиот дел со површина од 25.342 км² го окупирала Србија,
- Пиринскиот дел со 6.798 км² ја окупирала Бугарија и
- Дел од Охридското Езеро – Мала Преспа со 1.115 км² биле дадени на Албанија.

Со Букурешкиот договор од 10 август 1913 година, Атина го анектира Егејскиот дел на Македонија

На 31 октомври 1912 година, со декрет на грчкиот крал Ѓорѓиос Први, Владата во Атина, за првпат во својата историја, воспостави времена управа на окупираните територии во Македонија. Оттогаш, Владата во Атина започнува континуиран и систематски процес на етничко чистење, егзодуси и геноцид врз Македонците во Егејскиот дел на Македонија, забранет е македонскиот јазик, илјадници Македонци се интернирани по островите и насилно протерани од Грција, запалени се и уништени стотици македонски православни цркви.

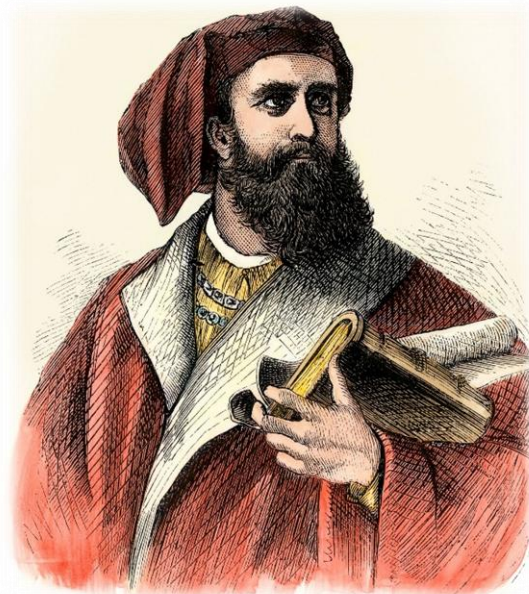
Со Нејската конвенција од 27 ноември 1919 година меѓу Атина и Софија, Грција насилно ги протера Македонците од Егејскиот дел на Македонија во Бугарија. Со Лозанската конвенција од 30 јануари 1923 година меѓу Атина и Анкара, Грција насилно ги протера Македонците муслимани од Егејскиот дел на Македонија во Турција. Од Турција и Мала Азија, Атина во Грција доселува околу 800.000 инородно население, од кои 612.000 во Егејскиот дел на Македонија на имотите на насилно протераните Македонци.

Александар ДОНСКИ

ЛЕГЕНДИ ЗА АЛЕКСАНДАР ВЕЛИКИ МАКЕДОНСКИ ЗАПИШАНИ ОД МАРКО ПОЛО

Во нашата јавност е малку познато дека легенди за Александар Македонски запишал и светски познатиот средновековен морепловец и патеписец Марко Поло. Се родил некаде околу 1254 година во Венеција. Неговите татко и чичко биле познати трговци. Поради својата трговија, во 1260 година, тие тргнале на пат од Узбекистан за Кина, од каде се вратиле по девет години. По две години го зеле со себе и Марко Поло и повторно тргнале за Кина. Поминале низ многу азиски земји. Тие биле првите европјани за кои се знае дека ги посетиле пустината Гоби и висорамнината Памир. Марко Поло се сретнал со Кублај-кан и се вработил во неговата администрација. Три години бил управник на еден кинески град, а неговите татко и чичко исто така работеле во служба на Кублај-кан. Тројцата останале во Кина до 1292 година, по

што заминале за Иран. Претходно ја посетиле Суматра и Индија. Во Венеција се вратиле во 1295 година. Во 1298 година Марко Поло бил затворен поради учество во војната помеѓу Венеција и Генова. Во затворот на затворениците им раскажувал за целото свое патешествие. Следната година бил ослободен и се вратил во Венеција. Неговите записи се објавени во 1300 година во делото *“Патувањата на Марко Поло”* и тие се сметаат за најпознатите патеписи во историјата. За прв пат средновековните европјани се сретнале со подетални записи за животот во Кина и другите далечни азиски земји. Се смета дека таа книга го предизвикала интересот и кај Христифор Колумбо да ги преземе своите патувања. Марко Поло починал во 1324 година.

Каква е поврзаноста на Марко Поло со Македонија и Македонците? Најнапред да кажеме дека тој поминал непосредно крај македонскиот брег во Егејското Море пред да се врати во Венеција во 1295 година. Крај македонскиот брег претходно поминале и неговиот татко и чичко Николо и Мафео Поло, за време на нивното прво патување за Кина во 1260 година.

Но, тоа не е сè. За време на своето патување, Марко Поло запишал четири легенди за Александар Македонски и истите ги објавил во својот труд во 1300 година.

Првата легенда носи наслов *„Осаменото дрво“* и била запишана некаде во северниот дел на Иран. Таму на Марко Поло му било кажано дека во тие земји постоело едно осамено дрво среде огромна пустина. Наводно тоа дрво изникнало на местото на голема битка помеѓу Александар Македонски и персискиот цар Дарие. Поло пишува дека тоа дрво било со огромна големина и дека од едната страна имало зелени лисја, а од другата бели. Она што е многу интересно е фактот дека на најстарата зачувана претстава на битката кај Ис

(мозаикот од Помпеј од 80 година пред Христа) и навистина во позадината се гледа едно осамено дрво.

Втората легенда за Александар Македонски што Марко Поло ја запишал во Азија носи наслов „Наследникот на Александар“. Според оваа легенда, Александар се омажил за ќерката на Дарие некаде на територијата на денешен Авганистан. Од тој брак тие добиле деца, кои пораснале се омажиле и ожениле и така нивното потомство стигнало сè до 13 век, т.е. до посетата на Марко Поло на тие краеве. Тој запишал дека стигнал во земјата Бадакшан, чии владетели себеси се сметале како директни потомци на Александар и на неговата персиска невеста. Во чест на својот наводен предок, тие ја носеле титулата „Зул-карнијан“, што претставува исламско описно име за Александар Македонски, под кое се смета дека тој е спомнат во Кур'анот.

Третата легенда носи наслов „Последниот еднорог“. Според оваа легенда, познатиот коњ на Александар по име Букефал, до својата четиринаесетта година од животот, наводно бил еднорог. Според тоа што го запишал Марко Поло во претходно споменатата земја Бадакшан, наводно постоело едно стадо еднорози, кои наводно потекнувале од Букефал. Ова стадо било во сопственост на некој богат член на кралското семејство во таа област. Кралот посакал да добие макар и еден еднорог од тоа крдо, но богаташот го одбил. Поради тоа кралот наредил тој да биде убиен. Но, жената на богаташот, за да се одмазди на кралот, наредила на своите слуги да ги убијат сите еднорози што ги имале. Така била прекината лозата на коњот Букефал.

Четвртата легенда за Александар Македонски што ја запишал Марко Поло носи наслов „Александровата преграда“. Оваа легенда се однесува за еден настан што наводно се одиграл на територијата на денешна Грузија. Според оваа легенда во оваа земја напредувањето на Александар било запрено затоа што пред него се појавил опасен теснец. Од едната страна се наоѓало морето, а од другата имало непреодни планини со густе шуми пред нив. Овде Александар решил да изгради преграда во теснецот помеѓу двете планини. На тој начин Александар ги спречил племињата што го напаѓале и ги отсекол од цивилизираниот свет. Таа преграда го добила името „Железна порта“.

Интересно е што мнозина подоцна се обидуваале да ја пронајдат таа „Железна порта“. Така, на пример, некои средновековни арапски географи сметале дека таа преграда всушност е Кинескиот сид, а други сметале дека се наоѓала во Дагестан.

ВО КНИГАТА „ALEXANDER THE GREAT“ ОД АДА РАСЕЛ, ОБЈАВЕНА ВО 1914 ГОДИНА, ЈАСНО СЕ ПРАВИ РАЗЛИКА МЕЃУ ГРЦИТЕ И МАКЕДОНЦИТЕ

Во архивско англиско издание од 1914 година, објавено од **Frederick A. Stokes Company**, се наоѓа значајно сведоштво за начинот на кој западната историографија на почетокот на XX век го претставувала Александар Македонски, Македонија и односот на Грците кон македонската власт.

Станува збор за делото „**Alexander the Great**“ од **Ада Расел**, магистер, наведено во едицијата „**Heroes of All Time**“. Самото издание е заведено со авторско право од 1914 година, а на зачуваните страници се гледаат и библиотечни печати од септември истата година.

Особено значаен е делот во кој се опишува веста за смртта на Александар. Авторката пишува дека таа вест на Грците им изгледала „премногу добра за да биде вистинита“, бидејќи претходно имало многу лажни извештаи за неговата смрт.

Кога конечно била потврдена смртта на Александар Македонски, тие се кренале на востание против Македонија, како што направиле и по смртта на Филип, тринаесет години претходно.

Овој настан во историјата е познат како дел од немирите што следеле по смртта на Александар во 323 година пред Христа, односно како дел од поширокиот отпор на дел од грчките градови-држави против македонската власт. Смртта на македонскиот владетел била сфатена како можност, особено во Атина, повторно да се отвори прашањето за ослободување од македонското влијание.

Тоа покажува дека односот меѓу Македонија и грчките политички центри не бил однос на едноставно единство, туку однос на доминација, отпор, сојузи, пресметки и борба за политичко влијание.

Затоа формулацијата во англиското издание од 1914 година — дека Грците „се кренале на востание против Македонија“ — има посебна тежина. Таа јасно ја претставува Македонија како посебен политички субјект, а Грците како страна која во одреден историски момент се спротивставила на македонската власт.

Таквиот опис е важен бидејќи доаѓа од западна литература од почетокот на XX век, далеку пред современите политички спорови околу македонското име, историја и идентитет.

Во превод, документот вели: **„Потоа пристигнала веста за смртта на Александар, која на Грците им изгледала премногу добра за да биде вистинита... Тие чекале сè додека веста не била потврдена на најсигурен начин, а потоа се кренале на востание против Македонија, како што направиле и по смртта на Филип, тринаесет години претходно.“**

Овој дел е важен затоа што во него не се зборува за некакво единство меѓу Грците и Македонија, туку за јасен политички судир. Грците ја дочекале смртта на Александар како можност за ослободување од македонската власт, а Демостен повторно патувал низ Грција, повикувајќи на нова борба за слобода.

На друга страница од истото издание се опишуваат сцените на жалост во Вавилон по смртта на Александар. Авторката наведува дека не само неговите **македонски поданици**, туку и сите народи на неговото царство признале дека си заминал еден од најголемите луѓе што некогаш чекореле по земјата.

Во превод, тој дел гласи: ***„Во Вавилон следувале извонредни сцени на жалост, а не само неговите македонски поданици, туку и сите народи на неговото царство признале дека си заминал еден од најголемите луѓе што некогаш чекореле по оваа земја.“***

Дополнително, споменувањето на „македонските поданици“ на Александар во описот на жалоста во Вавилон покажува дека авторката не го користи името Македонија само како географска ознака, туку како историски и државен поим поврзан со власта, војската и народот на Александар. Токму затоа овие страници се значајни како сведоштво за начинот на кој во западната историска литература од 1914 година се правела разлика меѓу Македонија, Грците и другите народи во царството на Александар.

Посебно внимание привлекува и делот во кој се споменува приказната за можното труење на Александар. Во продолжението на текстот се наведува дека неколку години по неговата смрт се појавило предание според кое отровот бил набавен за таа цел.

Според оваа верзија, отровот бил поврзан со Аристотел, бил испратен во Вавилон преку Антипатар и неговиот син Касандар, а наводно му бил даден на Александар од Иолас, помладиот син на Антипатар, кој бил кралски пехарник. Во друга верзија, како можни учесници се споменуваат Медиј и Иолас. Ова предание покажува колку смртта на Александар уште во античко време била обвиеана со сомнежи, политички пресметки и дворски интриги.

Сепак, авторката не ја претставува приказната за труењето како сигурен историски факт, туку како една од верзиите што кружеле по смртта на Александар. Во текстот се нагласува дека, ако навистина станувало збор за отров, тој морал да биде многу бавен, бидејќи според преданијата телото на Александар не покажувало знаци на распаѓање неколку дена по смртта. Токму затоа дел од лекарите и историчарите ја разгледувале и можноста дека Александар починал од тешка болест, а не од труење.

Оваа приказна не е измислена во модерно време. Слични наводи се среќаваат и кај античкиот историчар Арјан, кој запишал дека постоеле тврдења според кои отровот бил испратен од Антипатар, набавен преку Аристотел, пренесен од Касандар и даден преку Иолас, кралскиот пехарник. Арјан, сепак, ги наведува овие тврдења како преданија што кружеле, а не како конечна историска пресуда.

Современите толкувања и понатаму се поделени. Едни истражувачи разгледуваат можност Александар да починал од болести како маларија, тифус, треска или друга тешка инфекција, додека други ја разгледуваат можноста за бавно труење.

Како можен отров во дел од поновите толкувања се споменува растението **Veratrum album**, познато како бел чемер, кое можело да предизвика долга и тешка болест со симптоми слични на оние што се опишуваат кај Александар.

Овие редови се особено значајни затоа што потекнуваат од англиско издание старо повеќе од еден век. Тие покажуваат дека во тогашната литература

јасно се разликувале Македонија, Грците и народите во царството на Александар.

Во текстот Грците се претставени како оние што се кренале против Македонија, додека поданиците на Александар се именувани како македонски. Документот не е современа политичка интерпретација, туку дел од западна историска литература од 1914 година. Токму затоа неговата вредност е уште поголема. Тој сведочи како во тоа време се гледало на улогата на Македонија во историјата на Александар Македонски и како се опишувал односот меѓу Македонија и грчките градови-држави.

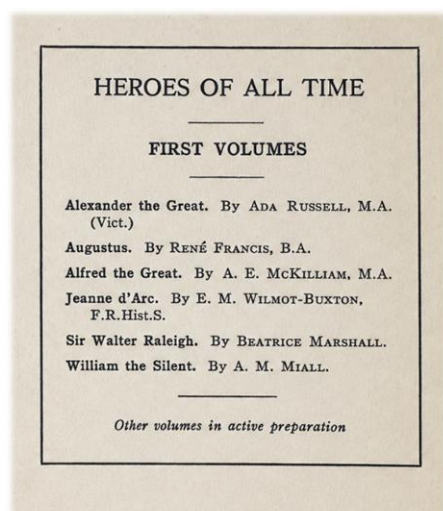
Во време кога македонската историја често се оспорува или се претставува низ туѓи политички толкувања, ваквите документи се важен потсетник дека историските извори од различни периоди и различни земји сведочат за посебноста на Македонија и за нејзиното место во античката историја.

Вредноста на ваквите документи не е само во една реченица или во еден цитат, туку во целокупниот начин на кој е претставена историјата. Во ова англиско издание од 1914 година Македонија не исчезнува зад туѓи толкувања, туку се појавува како јасен историски поим.

Александар е претставен како владетел чија смрт предизвикала потреси низ целото царство, Грците се опишани како оние што по неговата смрт се кренале против Македонија, а неговите поданици се именувани како македонски. Тоа е доволно силно сведоштво за да заслужи внимание и денес.

По овој документ и по ова сведоштво старо повеќе од еден век, неизбежно се отвора и едно современо прашање: со какво право Грција, со поддршка и притисок од дел од меѓународната заедница, успеа да ја присили Република Македонија да го промени своето уставно име, додека самата продолжува да го користи и истакнува името Македонија и да се повикува на историјата на Филип и Александар Македонски?

Ако во западно издание од 1914 година јасно се прави разлика меѓу Грците и Македонија, ако Грците се опишани како оние што се кренале против Македонија по смртта на Александар, а неговите поданици се именувани како македонски, тогаш уште посилно се поставува прашањето: врз основа на каква историска, морална и политичка логика денес се оспорува македонското име, додека истовремено се присвојува македонското историско наследство?

Then came the news of Alexander's death, which seemed to the Greeks too good to be true. There had been many false reports which they had believed only too readily, and now that the event had actually befallen it found them sceptical. Alexander had come to seem lifted above mortal chances and changes, and they expected at least that his death would be preceded by fearful portents. The orator Demades said that he could not be dead or the whole world would have smelled of his corpse. They waited until the report was confirmed in the most definite fashion and then they rose in revolt against Macedonia as they had done on the death of Philip, thirteen years before. Demosthenes once more roamed over Greece preaching a new fight for freedom. Athens pardoned him, not remitting the sentence of the sacred Areopagus, but giving him money to pay his fine, and he re-entered the city amid scenes of the wildest enthusiasm, every house being emptied of its inhabitants to meet him.

188

ЕДЕН ПОЕТ, ЕДНА ПЕСНА

Радојка Трајанова

Приредил:
Иван Трпоски

Радојка Трајанова е родена на 08.06.1956 година во Рајчани кај Кочани. Основно и средно образование завршува во Кочани а дипломира на Економскиот факултет во Скопје. Живее и работи во Скопје. Со литература се занимава од своите најрани години.

Од нејзиното богато творештво досега се издадени:

-Сопство - драма во стих за македонското секојдневие, издадено во 2001,

-Бесмртност- збирка на стихувани творби издадена во 2004,

-За доброто на луѓето- драма во проза издадено во 2005,

-ЕП на Александар Македонски - издаден во 2006

- Убавата страна на љубовта- издадена во 2009

ЧИСТИЛИШТЕ

Чистината на духот
Ми ги одмагли мислите
Пред збунетиот поглед
На демонското око
Кое оздола сега ме гледаше
Згазено како сомелено зрно песок
Без нималку жалење
По нервозата од минатото
Која ја отфрлив како стара крпа
Се фатив во оро со оние
Што се нарекуваа чисти и чесни
Не знам од кои причини
Повикувајќи ги Светците да ги водат
Се доближив до нивните стапала
Најблиску што можев
Со надеж дека ќе ме поведат на чистина
Послан со светлина
И имаа голема желба да одат по него
Ги имаа дофатено своето средиште
И зрачеа со светлина
Наоколу примамувајќи други
За да го оформат
И дообразат чистилиштето.

Macedonian Literary Association “Grigor Prlichev”
Македонско литературно друштво „Григор Прличев“

СООПШТЕНИЕ
НАГРАДЕН КОНКУРС ЗА ПРЛИЧЕВА НАГРАДА

Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј го организира својот традиционален награден конкурс за поезија и проза за возрасни и деца:

- * **РАСКАЗ НА ГОДИНАТА ЗА ВОЗРАСНИ**
- * **ПОЕТСКА ТВОРБА НА ГОДИНАТА ЗА ВОЗРАСНИ**
- * **РАСКАЗ НА ГОДИНАТА ЗА ДЕЦА**
- * **ПОЕТСКА ТВОРБА НА ГОДИНАТА ЗА ДЕЦА**

Услови:

- * Темата е слободна. Пожелно е расказите да не содржат повеќе од 800 зборови.
- * Претходно објавени или издадени дела нема да се разгледуваат.
- * Делата да се испраќаат под шифра на емајл: povod@macedon.com или по пошта во еден примерок, а авторството да се докаже со вториот примерок.
- * За секој жанр да не се испраќаат повеќе од пет дела.
- * Делата можат да бидат пишувани на македонски или англиски јазик.
- * Конкурсот е достапен само за Македонците кои живеат во Австралија.

Ќе се доделат по три награди за секој жанр, во зависност од квалитетот на доставените дела. Конкурсот трае до 30 ноември 2026 година.

Делата да се испраќаат до адресата на Друштвото:

P.O. Box 227 Rockdale NSW 2216, со ознака „За Прличева награда“ или на емаил: povod@macedon.com ; dushan@macedon.com

Од Извршниот совет на
Македонското литературно друштво „Григор Прличев“

48 years Promoting Macedonian Literature
47 years Community Library Services
42 years Publishing Activities